

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Katowice, dnia 7 stycznia 2020 r.

Poz. 91

UCHWAŁA NR 170/2019 RADY MIASTA SIEMIANOWIC ŚLĄSKICH

z dnia 19 grudnia 2019 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Siemianowic Śląskich do 2022 roku

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 506 z późn. zm.), w związku z art. 87 ust. 3 i ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (j.t. Dz. U. z 2018 r. poz. 2067, z późn. zm.) po uzyskaniu pozytywnej opinii Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Rada Miasta Siemianowic Śląskich uchwała:

§ 1. Przyjąć Gminny Program Opieki nad Zabytkami Siemianowic Śląskich do 2022 roku, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Siemianowice Śląskie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Śląskiego.

Wiceprzewodnicząca Rady Miasta Siemianowic
Śląskich

Barbara Patyk- Pluciennik

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr 170/2019

Rady Miasta Siemianowic Śląskich

z dnia 19 grudnia 2019 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI SIEMIANOWIC ŚLĄSKICH DO 2022 ROKU

Siemianowice Śląskie 2019

Opracowała: mgr inż. Małgorzata Pędzińska
Nadzór: mgr Piotr Wybraniec Miejski Konserwator Zabytków

Spis treści

1. Wstęp.....	
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami...	
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.....	
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń.....	
7. Założenia programowe.....	
8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami.....	
9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami.....	
10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami.....	
11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków...	
12. Część graficzna programu opieki nad zabytkami.....	

ZAŁĄCZNIK NR 1- Mapa Siemianowic Śląskich z zaznaczonymi obiektami znajdującymi się pod ochroną konserwatorską

1. Wstęp

Przedmiotem opracowania jest ocena stanu dziedzictwa kulturowego w Siemianowicach Śląskich, natomiast celem jest określenie zasadniczych kierunków działań i zadań mających na celu ochronę posiadanego zasobu dziedzictwa kulturowego oraz opieka nad siemianowickimi zabytkami.

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Siemianowice Śląskie ma za zadanie:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych, edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- zwiększenie świadomości społecznej na temat wartości i roli obiektów zabytkowych w mieście.

Celem tego dokumentu jest zwrócenie uwagi na najcenniejsze zabytki w skali regionu i gminy oraz wskazanie zagrożeń, które mogą wpłynąć na ich degradację. Wskazane zostały działania zmierzające do zahamowania procesu degradacji zabytków oraz mające na celu poprawę ich stanu zachowania. Program omawia zawarte w dokumentach krajowych, wojewódzkich oraz uchwalonych przez Radę Miasta regulacje prawne związane z zagospodarowaniem przestrzennym, ochroną środowiska kulturowego ze zwróceniem uwagi na zabytki przyrody oraz z szeroko pojętą ochroną zabytków. Wskazuje źródła finansowania konserwacji obiektów zabytkowych, wyznacza zadania priorytetowe na lata 2019-2022 oraz określa sposób monitorowania realizacji zadań programu poprzez wskaźniki oceny realizowanych zadań. Program wymaga cyklicznej aktualizacji oraz wykonania sprawozdania co dwa lata. Prezydent Miasta opracowuje kolejne programy co cztery lata.

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 2003 r (T. j. Dz. U. 2018 poz 2067 z późn. zm.) określa zasady sporządzania gminnego programu opieki nad zabytkami oraz prowadzenia gminnej ewidencji zabytków. Zgodnie z zapisem jest to obowiązek prezydenta miasta. Gminny program opieki nad zabytkami sporządza się na okres czterech lat dla zabytków nieruchomości włączonych do gminnej ewidencji zabytków. Rada Miasta przyjmuje *Gminny Program Opieki nad Zabytkami* stosowną uchwałą po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Program jest ogłaszany w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Co dwa lata Prezydent Miasta sporządza sprawozdanie z realizacji programu, które przedstawia Radzie Gminy. Program zgodnie z art. 87 ust. 2 powinien realizować określone cele:

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.
2. Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy ich stanu zachowania.
4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
5. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych, edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków.
7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami

Obecnie obowiązują następujące uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:

- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*- art. 5, art. 6 ust. 1 i art. 86- zabytki podlegają ochronie jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela
- *Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*- jest to główny akt prawny regulujący zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce, w tym artykuły i zapisy dotyczące tworzenia ewidencji i programów opieki nad zabytkami:
 - art. 3- zawiera definicje najważniejszych pojęć:
 - zabytek- nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
 - zabytek nieruchomy- nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
 - zabytek archeologiczny- zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
 - art. 4- ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:
 - zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
 - zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
 - udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
 - przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
 - kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
 - uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska;
 - art. 6- ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania zabytki nieruchome, ruchome oraz archeologiczne;
 - art. 16 ust. 1, art. 17- określają warunki utworzenia przez Radę Gminy parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania zabytków nieruchomych charakterystycznych dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej, określa zakazy i ograniczenia występujące na terenie parku kulturowego;
 - art. 18, 19, 20- mówią o konieczności uwzględnienia ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przy tworzeniu dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym- plany zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, strategii rozwoju; projekty i plany muszą być uzgadniane z wojewódzkim konserwatorem zabytków;
 - art. 21, 22- podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami jest ewidencja zabytków. Ewidencję prowadzi:

- Generalny Konserwator Zabytków- krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych,
 - Wojewódzki Konserwator Zabytków- wojewódzka ewidencja zabytków w formie kart ewidencyjnych,
 - wójt (burmistrz, prezydent miasta)- gminna ewidencja zabytków w formie zbioru kart adresowych;
 - art. 84 – 86 zobowiązują ministra kultury i dziedzictwa narodowego, w imieniu którego działa Generalny Konserwator Zabytków do stworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. W tym programie opracowywanym co 4 lata, należy uwzględnić głównie cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposób finansowania oraz harmonogram ich realizacji. Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami uchwała Rada Ministrów.
 - art. 87 – W konsekwencji powyższego :” Zarząd województwa, powiatu lub wójt, burmistrz, prezydent miasta sporządza na okres 4 lat odpowiednio: wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami”.
Programy te mają na celu:
 - włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych kraju
 - zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy ich stanu zachowania
 - zrównanie warunków ochrony zabytków (w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego) z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
 - wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego
 - zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wzrost środków finansowych na opiekę nad zabytkami
 - stworzenie warunków współpracy konserwatorów z właścicielami zabytków
 - tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami
 - art. 89 - jako organy ochrony zabytków wymienia:
 - minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego- w jego imieniu działa Generalny Konserwator Zabytków,
 - wojewoda- w jego imieniu działa wojewódzki konserwator zabytków;
- *Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*- art. 7 ust. 1, pkt. 9- wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów;
 - *Ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*- w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
 - *Ustawa z 7 lipca 1994 r.- Prawo Budowlane*- zgodnie z ustawą należy projektować i budować zapewniając ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną konserwatorską, w przypadku prowadzenia prac przy obiektach zabytkowych niezbędna jest opinia bądź pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków, ustawa reguluje sprawy związane z projektowaniem, budową, utrzymaniem i rozbiórką obiektów budowlanych lub obszarów związanych z wpisem do rejestru oraz objętych ochroną konserwatorską;
 - *Ustawa z 27 kwietnia 2001 r.- Prawo ochrony środowiska*- ochrona środowiska polega ma zachowaniu funkcji kulturowych;
 - *Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*- plan ochrony dla parku krajobrazowego wymaga zaopiniowania przez właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków;
 - *Ustawa z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami*- celem publicznym jest opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki. Dlatego sprzedaż, zamiana, darowizna

lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków bądź ujętego w wojewódzkiej ewidencji zabytków wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków, ustawa określa sposób postępowania z nieruchomościami objętymi opieką konserwatorską;

- *Ustawa z 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej*- działalność kulturalna polega między innymi na ochronie dóbr kultury, a państwo sprawuje mecenat nad opieką nad zabytkami i ochroną dziedzictwa narodowego w Rzeczypospolitej Polskiej i za granicą;
- *Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie*- sfera zadań publicznych obejmuje zadania w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- *Ustawa z 21 listopada 1996 r. o muzeach*- określa cele realizowane przez muzea w stosunku do dóbr kultury, takie jak: katalogowanie, naukowe opracowywanie, zapewnienie właściwego stanu zachowania i bezpieczeństwa oraz magazynowanie zabytków w sposób dostępny do celów naukowych. Ustawa nakłada na gminę obowiązek zapewnienia siedziby i środków potrzebnych do utrzymania i rozwoju muzeum;
- *Ustawa z 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach*- ustawa określa ogólne zasady działania bibliotek. W myśl tych zasad biblioteki służą zachowaniu kulturowego dziedzictwa narodowego, a ich zbiory stanowią dobro narodowe;
- *Ustawa z 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach*- ustawa reguluje gromadzenie, ochronę, zabezpieczenie i udostępnianie zabytkowych materiałów archiwalnych.

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

I. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

◆ *Krajowy program opieki nad zabytkami*

Art. 84 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada obowiązek sporządzenia Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Program opracowuje się na okres 4 lat. W dokumencie określa się cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposób finansowania planowanych działań oraz harmonogram ich realizacji. Program uchwała Rada Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Obecnie obowiązujący *Krajowy program opieki nad zabytkami na lata 2019- 2022* został uchwalony 13 sierpnia 2019 roku. Celem programu jest stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami, który w okresie 4 lat realizowany będzie we współpracy z państwowymi instytucjami kultury i organami administracji publicznej. Aby zrealizować cel główny wyznaczono następujące cele szczegółowe:

- optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego,
- wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami,
- budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa.

W programie dla każdego celu szczegółowego wyznaczono kierunki działania:

- ◆ wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym,
- ◆ wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym,
- ◆ merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami,
- ◆ podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego,
- ◆ upowszechnienie wiedzy na temat dziedzictwa i jego wartości,
- ◆ tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami.

W ramach programu będą realizowane zadania takie jak:

- szkolenia dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego i pracowników służb konserwatorskich, m. in. w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym,
- powołanie Centrum Architektury Drewnianej, którego podstawowym celem będzie dostarczenie wiedzy dotyczącej zasad konserwacji zabytków drewnianych właścicielom, opiekunom i rzemieślnikom zaangażowanym w opiekę nad tego rodzaju obiektami,
- podniesienie bezpieczeństwa zabytków poprzez współpracę z właściwymi służbami jak Policja,
- kampanię społeczno- edukacyjną w mediach, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz dostępności do zabytków dla osób z niepełnosprawnościami,
- program dotacyjny dla organizacji pozarządowych w zakresie popularyzowania i upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym, budowanie świadomości lokalnej, a także włączania społeczeństwa w opiekę nad zasobem dziedzictwa kulturalnego.

◆ *Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004- 2013. Uzupełnienia Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004- 2020 (dokument wdrożeniowy: Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004- 2013)*

Jest to dokument opracowany i przyjęty przez Radę Ministrów w 2004 roku określający priorytety dotyczące dziedzictwa kulturowego. Prawidłowe wykorzystanie potencjału kultury umożliwia wzrost gospodarczy- jest to sektor generujący dochody. Zgodnie z Narodową Strategią Rozwoju kultura stanowi zasadniczy element budowy społeczeństwa wiedzy oraz czynnik rozwoju regionalnego. Działania podejmowane w ramach opracowania powinny prowadzić do min. zwiększenia udziału kultury w PKB, radykalnej poprawy podstawowej infrastruktury kultury i stanu zabytków oraz wykształcić więź pomiędzy kulturą, edukacją i nauką w kształtowaniu kapitału społecznego. Zwraca się uwagę na zwiększenie roli kultury w procesie rozwoju społeczno-ekonomicznego kraju poprzez inwestycje w infrastrukturę kultury, rozwój przemysłów kultury, wpieranie kadr czy też edukację kulturalną. Misją strategii jest „zrównoważony rozwój kultury jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całość historycznego i cywilizacyjnego dobrobytu Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i zapewniającą ciągłość tradycji i rozwoju regionów”.

Jako cel strategiczny przyjęto zrównoważony rozwój kultury w regionach, a jako cele cząstkowe:

1. Wzrost efektywności zarządzania sferą kultury.
2. Zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju i dostępie do kultury.
3. Wzrost udziału kultury w PKB.
4. Zachowanie dziedzictwa kulturowego zabytków.
5. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury.
6. Wzrost uczestnictwa w kulturze.
7. Rozwój szkół artystycznych i zwiększenie liczby godzin edukacji kulturalnej w programach szkolnych.
8. Efektywna promocja twórczości.
9. Promocja polskiej kultury za granicą.
10. Ochrona własności intelektualnej i walka z piractwem.
11. Wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury.
12. Rozwój przemysłów kultury (kinematografia, media, design, wydawnictwa, fonografia).

Aby zrealizować powyższe cele ogłoszono 11 Programów Operacyjnych oraz ustanowiono departamenty i instytucje zarządzające tymi programami.

II. Relacja gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

◆ *Strategia rozwoju kultury w województwie śląskim na lata 2006- 2020*

W opracowaniu określono cele strategiczne dla rozwoju kultury oraz określono kierunki działania:

- wzrost kompetencji potrzebnych do uczestnictwa w kulturze, efektywnego zarządzania kulturą i twórczości artystycznej w warunkach gospodarki rynkowej,
- wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze,
- tworzenie lepszych warunków dla rozwoju środowisk twórczych i wykorzystywanie ich kreatywności.

◆ *Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w obszarze województwa małopolskiego i śląskiego do roku 2020*

1 października 2010 roku podjęto decyzję o współpracy województwa małopolskiego z województwem śląskim mającą na celu rozwój regionu. W 2011 roku opracowano dokument określający formę oraz kierunek współpracy obu regionów. Celem współpracy jest podwyższenie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki regionu oraz podniesienie atrakcyjności rynku pracy. Jako cele strategiczne przyjęto wzmocnienie relacji i integrację regionu, łączenie aktywności oraz poszerzenie możliwości współpracy i realizowania projektów rozwojowych, wzmacnianie pozycji makroregionu w otoczeniu.

◆ *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląsk+”*

Dokument stanowi aktualizację Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”. Jest to plan samorządu określający wizję rozwoju, cele oraz sposoby ich zrealizowania w perspektywie 2020 roku. W opracowaniu zaznacza się podejście do zagadnień kształtowania i wdrażania polityki rozwoju w ujęciu terytorialnym. W tym celu wyznaczono 12 typów obszarów strategicznej interwencji, a dla każdego z nich określono kierunek działania. Określono wyzwania polityki rozwoju województwa śląskiego- spójność, konkurencyjność, równoważenie i synergia, w ramach których wyznaczono cele i kierunki rozwoju. Prowadzone działania powinny być skoncentrowane w nowoczesnej gospodarce, szansach rozwojowych mieszkańców, przestrzeni i relacjach z otoczeniem. Ich osiągnięcie powinno prowadzić do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju w całym regionie. Dla każdego obszaru priorytetowego wyznaczono cele strategiczne i operacyjne. Celami strategicznymi dokumentu są: rozwój województwa śląskiego w oparciu o innowacyjność i kreatywność, wysoka jakość życia opierająca się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie, atrakcyjność i funkcjonalna przestrzeń regionu, województwo śląskie jako istotny partner rozwoju Europy.

◆ *Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie śląskim na lata 2018- 2021 przyjęty uchwałą Sejmiku Wojewódzkiego nr V/5014/2018 z dnia 19 marca 2018 r.*

Program opieki nad zabytkami sporządza zarząd województwa na cztery lata i jest przyjmowany przez sejmik województwa po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Podstawą opracowania jest ewidencja zabytków- program dotyczy jedynie zabytków nieruchomych. Celem programu jest poprawa stanu zachowania zabytków oraz włączenie ich w procesy rozwoju gospodarczego i społecznego województwa z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju. Misja programu to: „harmonijny krajobraz kulturowy oraz autentyzm materialnego i niematerialnego dziedzictwa jest czynnikiem budowy kapitału społecznego i rozwoju gospodarczego województwa oraz promocji regionu w kraju i na świecie”. W programie wyznaczono dwa cele strategiczne- zachowanie dziedzictwa kulturowego i włączenie go w procesy gospodarcze oraz kształtowanie pozytywnych postaw społeczeństwa wobec dziedzictwa kulturowego regionu. Dla każdego celu strategicznego sformułowano cele operacyjne:

- Cel operacyjny I.1 – Ustalenie potencjału zasobów zabytkowych województwa
- Cel operacyjny I.2 – Budowa systemu zarządzania zabytkami województwa

- Cel operacyjny I.3 – Włączenie zabytków w procesy gospodarcze
 - Cel operacyjny II.1 – Upowszechnianie wiedzy o zabytkach oraz sposobach opieki nad zabytkami
 - Cel operacyjny II.2 – Aktywizacja społeczności lokalnych na rzecz opieki nad zabytkami
- Dla wyznaczonych celów i kierunków opracowano rodzaje działań, wyznaczono podmioty odpowiedzialne ze realizację projektów oraz potencjalne źródła finansowania.

◆ *Strategia Rozwoju Siemianowic Śląskich do 2030 roku*

Dokument został opracowany w listopadzie 2016 roku. Wizja Rozwoju Siemianowic Śląskich dotyczy rozwoju lokalnego w wymiarze społeczeństwa, kapitału ludzkiego, gospodarki, przestrzeni i pozycji w otoczeniu. W opracowaniu określono priorytety strategiczne, czyli strefy rozwoju, na których należy skupić uwagę, aby osiągnąć założone cele. Realizacja Wizji Rozwoju opiera się na czterech filarach- Siemianowice współzarządzane, zrównoważone, E- Siemianowice, Siemianowice w relacjach. Wymiarem rozwoju miasta jest ewolucja miasta (wykorzystanie sił i specjalizacji, eliminowanie barier utrudniających bieżący rozwój) oraz kreacja miasta (nowa jakość rozwoju, nowe szanse dla użytkowników, nowe specjalizacje). W dokumencie wyznaczono następujące cele strategiczne:

- Siemianowice Śląskie miastem czerpiącym siłę rozwoju z kreatywności i aktywności swoich mieszkańców,
- Siemianowice Śląskie miastem wykorzystującym swoje unikatowe atuty dla trwałego i odpowiedzialnego rozwoju,
- Siemianowice Śląskie miastem przenikania i synergii przestrzeni realnej i przestrzeni wirtualnej,
- Siemianowice Śląskie miastem o silnej pozycji w sieciach powiązań regionalnych i ponadregionalnych.

Aby osiągnąć powyższe cele rozwoju miasta utworzono projekty strategiczne składające się z zespołu czynności i zadań o istotnym znaczeniu. Strategia Rozwoju stanowi podstawowe narzędzie realizacji polityki rozwoju. Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie jest Prezydent Miasta. Władze miasta powinny pełnić funkcję inicjatora zadań, zarówno podejmowanych przez urząd jak i przez partnerów społecznych i gospodarczych. Zadaniem Samorządu Miasta jest realizacja Strategii. Głównym źródłem finansowania projektów są środki Budżetu Miasta.

W dokumencie tym omówiono sytuację strategiczną Siemianowic Śląskich. W dziale dotyczącym kultury wskazano, że wykaz obiektów planowanych do objęcia ochroną na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje około 720 obiektów, natomiast do strefy ochrony konserwatorskiej należą obszary centrum miasta, osiedle Laura, osiedle przy ulicy Bytomskiej, osiedle wojewódzkie (rejon ulic Łukasińskiego i Przyjaźni), ulica Kościelna (strona zachodnia) i kościół pw. św. Michała z otoczeniem.

◆ *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego*

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest podstawowym aktem planistycznym samorządu województwa. Stanowi instrument polityki przestrzennej województwa oraz określa działania, dzięki którym samorząd województwa wpływa na rozmieszczenie funkcji terenów w przestrzeni. Plan wskazuje cele, kierunki i działania dotyczące przestrzennego rozwoju województwa. Jest sporządzany przez marszałka województwa i uchwalany przez sejmik województwa. Obecnie obowiązujący plan został uchwalony przez Sejmik Województwa Śląskiego 29 sierpnia 2016 roku. Cele polityki przestrzennej są następujące:

I. Dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa

II. Wzmocnienie funkcji węzłów sieci osadniczej

III. Ochrona zasobów środowiska, wzmocnienie systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych

IV. Rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury

V. Stymulowanie innowacji w regionalnym systemie zarządzania przestrzenią

VI. Rozwój współpracy międzyregionalnej w zakresie planowania przestrzennego.

Program opieki nad zabytkami współdziała z planem zagospodarowania przestrzennego przy realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie dynamizacji i restrukturyzacji przestrzeni województwa, wzmocnienia funkcji węzłów sieci osadniczej oraz ochrony zasobów środowiska, wzmocnienia systemu obszarów chronionych i wielofunkcyjnego rozwoju terenów otwartych.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

I. Relacja gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy

◆ *Strategiczne kierunki Rozwoju Miasta Siemianowice Śląskie na lata 2014- 2018 z perspektywą na lata 2018- 2022*

Kierunki rozwoju miasta:

- poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez przebudowę i rozbudowę dróg wjazdowych do miasta,
- poprawa stanu technicznego dróg oraz podniesienie bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez przebudowę nawierzchni dróg i chodników,
- rozbudowa infrastruktury okołodrogowej,
- budowa komunikacyjnych tras rowerowych,
- zadania szczegółowe jak: kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków szkolnych, likwidacja niskiej emisyjności, modernizacja oświetlenia miejskiego, budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, uporządkowanie gospodarki wodno- ściekowej, utworzenie platformy „Bezpieczne Siemianowice”,
- podnoszenie jakości świadczonych usług edukacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego,
- zwiększenie atrakcyjności rekreacyjno- sportowej i kulturalnej Miasta,
- budowa skwerów i miejsc wypoczynku w obrębie osiedli mieszkaniowych,
- dostosowanie oferty medycznej do potrzeb mieszkańców,
- zwiększenie świadomości obywatelskiej i zainteresowania życiem miasta,
- aktywizacja i integracja różnych grup społecznych,
- aktywizacja i integracja siemianowickich seniorów,
- kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju gospodarki z zachowaniem zrównoważonego rozwoju miasta i ładu przestrzennego,
- rozwój sektora małej i średniej przedsiębiorczości,
- rozwój lokalnych instytucji otoczenia biznesu.

◆ *Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Siemianowice Śląskie na lata 2016-2022*

Dokument został opracowany w grudniu 2016 roku. Celem Programu jest wskazanie zintegrowanego podejścia kompleksowych rozwiązań w zakresie rewitalizacji obszarów o negatywnych zjawiskach społeczno- gospodarczych oraz stworzenie platformy współpracy pomiędzy interesariuszami. Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania rozwojowe miasta, został dostosowany do zmian legislacyjnych oraz wskazuje możliwe źródła finansowania. W opracowaniu przyjęto, że tereny rewitalizacji pokrywają się z obszarami zdegradowanymi. Przedmiotem Programu są dwa obszary- Śródmieście oraz Michałkowice. Wyznaczono cztery strategiczne Kierunki Rozwoju Miasta- atrakcyjne miejsce zamieszkania, miasto przyjazne rodzinie, miasto o wysokiej aktywności społecznej oraz miasto przyjazne rozwojowi nowoczesnej przedsiębiorczości. W Programie zdiagnozowano poszczególne obszary rewitalizacji skupiając się na problemach

demograficznych, społecznych oraz gospodarczych. Wyznaczono następujące kierunki działań dla projektów rewitalizacyjnych- społecznych, gospodarczych, urbanistycznych i ekologicznych:

- tworzenie miejsc i przestrzeni dla rozwoju osobistego i spędzania czasu wolnego dla rodzin z dziećmi i młodzieży oraz osób starszych,
- tworzenie miejsc dla aktywności społeczno- kulturalnej mieszkańców,
- budownictwo mieszkaniowe dedykowane rodzinom wielodzietnym o niskim statusie materialnym oraz osobom starszym wymagającym opieki,
- tworzenie nowej oferty edukacyjnej i sportowo- rekreacyjnej,
- budowa pozytywnego wizerunku Michałkowic i Nowego Światu,
- stworzenie przestrzeni biznesowych na terenach pohutniczych i Srokowca ze wsparciem przedsiębiorczości i odnową środowiska przyrodniczego,
- aktywizacja zawodowa ukierunkowana na rozwój drobnego biznesu i firm rzemieślniczych,
- przebudowa energetyczna starej zabudowy z zachowaniem postindustrialnej architektury,
- kreowanie estetycznej i funkcjonalnej, centralnej przestrzeni publicznej przy wykorzystaniu specyficznej zabudowy Michałkowic,
- rewitalizacja reprezentacyjnych przestrzeni publicznych Śródmieścia,
- stworzenie warunków do podjęcia nowych funkcji na terenach przemysłowych,
- utworzenie ścieżek rowerowych i alei spacerowych wraz z infrastrukturą oraz włączenie społeczności lokalnej w projekty ekologiczne realizowane w Śródmieściu,
- budowanie świadomości i promocja zachowań proekologicznych.

W Programie przywołano projekty realizowane ze środków pomocowych, które wpływają pośrednio na proces rewitalizacji. Z punktu konserwacji zabytków najistotniejszy jest „Program renowacji zabytków miejskich” stanowiący grupę projektów mających na celu renowację zabytków miasta, stanowiących dziedzictwo kulturowe miasta i całego regionu. Program ten jest komplementarny lub powiązany z projektami rewitalizacyjnymi:

- „Projekt wsparcia modernizacji kamienic stanowiących zasób publiczny i prywatny w Śródmieściu”,
- „Reprezentacyjna przestrzeń publiczna w centrum Michałkowic- plac 11-ego Listopada, Planty Michałkowickie, Dom Technika „Zameczek” z „Parkiem Górnik”,
- „Rewitalizacja Pałacu Rheinbabenów na cele społeczno- aktywizacyjno- integracyjne”,
- „Rewitalizacja Kompleksu Pałacowo- Parkowego Donnersmarcków wraz z terenami przyległymi”,
- „Poprawa infrastruktury zabytkowej Pływalni Miejskiej w Siemianowicach Śląskich”.

◆ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Siemianowice Śląskie*

Studium to dokument planistyczny stworzony w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. Nie stanowi on aktu prawa miejscowego, ma służyć jedynie realizacji celów rozwoju miasta przyjętych w gminnych programach rozwoju. Obowiązujące Studium zostało przyjęte uchwałą nr 720/2006 Rady Miasta Siemianowic Śląskich z dnia 22 czerwca 2006 roku. W Studium do dnia obecnego wprowadzono trzy zmiany- ostatnią w maju 2019 roku. Zmiany w strukturze przestrzennej miasta oraz w przeznaczeniu terenów są związane z celami strategicznymi miasta- opisanymi w Strategii Rozwoju Siemianowic Śląskich. Dąży się do uzyskania efektu Siemianowice jako miasta współzarządzanego, zrównoważonego, miasta przyszłości- E- Siemianowice, w relacjach. W dokumencie sformułowano następujące cele: ożywienie gospodarcze miasta, rozbudowa systemu komunikacji drogowej, zwiększenie liczby mieszkań o wysokim standardzie oraz tworzenie warunków do zaspokojenia potrzeb kulturalnych i rekreacyjnych mieszkańców. W Studium wyznaczono tereny, dla których określono podstawowe i dopuszczalne kierunki przeznaczenia, standardy kształtowania zabudowy i

zasad zagospodarowania terenu. Ustalenie uzupełniono min. o zasady ochrony dziedzictwa kulturowego. Przyjmuje się następujące ogólne zasady ochrony konserwatorskiej:

- zachowanie stanowisk archeologicznych zewidencjonowanych na terenie miasta,
- kształtowanie nowej zabudowy w pierzei ulic w oparciu o istniejącą historyczną tkankę: należy zachowywać linie zabudowy, nawiązywać wysokością, kształtem, formą i wystrojem architektonicznym do zachowanych obiektów,
- dążenie do podniesienia estetyki i zharmonizowania odbioru centralnej części miasta, poprzez odrestaurowanie najcenniejszej zabudowy, korektę obiektów nie dostosowanych do otoczenia staranne opracowywanie formy nowych obiektów, zagospodarowanie terenu, wprowadzenie elementów małej architektury,
- utrzymanie istniejącej zabudowy o lokalnej - kulturowej wartości oraz zachowanych elementów zagospodarowania terenu we właściwym stanie technicznym i funkcjonalnym,
- nawiązanie w nowej lub uzupełnianej zabudowie do zasad wartościowej historycznie i kulturowo dyspozycji przestrzennej terenu i charakteru zabudowy sąsiadującej.

Zasady ochrony zabytków wskazanych do ochrony prawem miejscowym:

1) Dla obiektów zabytkowych wskazuje się następujące zasady:

- nowa zabudowa lokalizowana w sąsiedztwie obiektów zabytkowych winna utrzymywać historyczne linie zabudowy i podziały parcelacyjne, gabaryty budynków zabytkowych (wysokość, kształt dachu); jej architektura winna harmonizować z zabytkowym otoczeniem,
- stosowanie odpowiednich materiałów budowlanych (pokryć dachowych takich jak: dachówka ceramiczna w kolorze naturalnym, blacha miedziana, blacha ocynkowana, blacha tytanowo-cynkowa, papa na dachach płaskich kamienic; stolarka okienna i drzwiowa indywidualna, pod warunkiem zachowania rozmiarów i wyglądu stolarki pierwotnej, naturalny kamień, cegła, tynk gładki),
- likwidacja przyłączy instalacji elektrycznej na elewacjach, szafki na główne zawory powinny być zaprojektowane indywidualnie,
- zachowanie historycznej wysokości;
- zachowanie historycznej geometrii dachów;
- zachowanie elementów elewacji odzwierciedlających jej historyczny zamysł kompozycyjny;
- zakaz stosowania blacho-dachówki, sidingu, blach trapezowych, blach falistych, okładzin gresowych;
- możliwość prowadzenia robót budowlanych z zachowaniem charakterystycznych elementów historycznej formy;
- utrzymanie ekspozycji charakterystycznych elementów elewacji.

2) Dla zabytkowych cmentarzy ustala się zachowanie:

- historycznego układu urbanistycznego,
- rozplanowania alei,
- starodrzewu,
- zieleni komponowanej,
- kaplicy cmentarnej, bramy, ogrodzeń historycznych, krzyży, figur i nagrobków sprzed 1945 r.

3) Dla obiektów małej architektury (krzyży i kapliczek), miejsc pamięci i obiektów militarnych ustala się:

- zachowanie zabytków;
- zachowanie funkcji związanej z kultem religijnym;
- zachowanie historycznej formy;
- utrzymanie ekspozycji obiektów;

- możliwość prowadzenia robót budowlanych z zachowaniem historycznej formy.

- ◆ *Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Siemianowic Śląskich z 1998 r*

Miejscowy plan stanowi dokument prawa miejscowego w formie uchwały rady gminy. Plan ma za zadanie określić przeznaczenie, warunki zagospodarowania i zabudowy terenu oraz rozmieszczenia inwestycji celu publicznego. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego powinien być oparty na założeniach *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta*. Dokument składa się z uchwały oraz załącznika w formie graficznej. Siemianowice Śląskie są w całości pokryte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Pokrycie obejmuje 21 planów miejscowych, których głównym celem było wyznaczenie nowych terenów mieszkalnych, obszarów przemysłowych, usługowo- produkcyjnych oraz uporządkowanie przestrzenne miasta. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego określa zasady ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego na terenie objętym opracowaniem. W dokumencie zostały wymienione obiekty zabytkowe chronione, ogóle zasady ochrony obiektów i zespołów, układu przestrzennego oraz strefy ochrony konserwatorskiej wraz z ochroną istniejącej zieleni i starodrzewu.

- ◆ *Prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu adaptacji miasta Siemianowice Śląskie do zmian klimatu do roku 2030 opracowana w 2018 r*

Prognoza ma na celu przystosowanie miasta do zmian klimatu, zwiększenie jego odporności na zjawiska ekstremalne oraz zwiększenie potencjału do radzenia sobie ze skutkami zmian klimatu. W opracowaniu znajduje się część diagnostyczna, ocena wrażliwości miasta na zjawiska związane z klimatem oraz możliwości miasta w radzeniu sobie z nimi. Prognoza zawiera działania informacyjno- edukacyjne, organizacyjne oraz techniczne oraz wskazuje podmioty odpowiedzialne, źródła finansowania oraz wskaźniki monitoringu. Z analizy przeprowadzonej w Siemianowicach Śląskich wynika, iż miasto posiada zły stan środowiska- powietrza, wód i niewłaściwą gospodarkę odpadami. Do najważniejszych problemów ochrony środowiska należą:

- niezadowalająca jakość powietrza atmosferycznego,
- zagrożenie powodziowe oraz problemy w zakresie gospodarki wodno- kanalizacyjnej w niektórych częściach miasta,
- niski udział powierzchni lasów i zieleni urządzonej,
- występowanie terenów poprzemysłowych,
- możliwość wystąpienia deformacji powierzchni w związku z kopalnictwem płytkim- szkody górnicze.

W Prognozie wyznaczono następujące cele strategiczne:

- zwiększenie odporności miasta na występowanie ekstremalnych zjawisk hydrologicznych,
- zwiększenie odporności na negatywne zjawiska związane z termiką miasta,
- zwiększenie odporności miasta na występowanie ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń powietrza,
- zwiększenie odporności miasta na zjawiska związane z występowaniem silnego wiatru.

W projekcie Prognozy przeanalizowano wpływ zmian klimatu na zabytki oraz zaproponowano działania mające na celu pozytywny wpływ na miejską przestrzeń funkcjonalną, w tym też na zabytki. Dokument zakłada poprawę jakości powietrza i zmniejszenie wpływu miejskiej wyspy ciepła na termikę miasta. Proponowane działania mające największe efekty dla ochrony zabytków:

- wprowadzenie terenów biologicznie czynnych,
- termoizolacja budynków,
- uzyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych ,
- wdrożenie i rozwój działań w celu ograniczenia niskiej emisji w mieście Siemianowice Śląskie zgodnie z uchwałą antysmogową Sejmiku Województwa Śląskiego,

- ograniczenie ruchu pojazdów, spadek poziomu zanieczyszczeń w powietrzu poprzez promowanie jazdy rowerem- projekt rowerowych tras komunikacyjnych,
- wzmacnianie świadomości ekologicznej mieszkańców i interesariuszy.

II. Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

◆ *Rys historyczny Siemianowic Śląskich*

Siemianowice Śląskie to miasto położone w województwie śląskim w aglomeracji górnośląskiej funkcjonujące na prawach powiatu grodzkiego, graniczące z Katowicami, Chorzowem, Piekarami Śląskimi, Wojkowicami i Czeladzią. Siemianowice to typowa aglomeracja miejsko- przemysłowa.

Historia miasta sięga XIV wieku, kiedy pojawiły się pierwsze wzmianki o wsiach Bytków, Michałkowice i Przelajka, a w następnym stuleciu o Siemianowicach i Jakubowicach a w XVI w Bańgowie i innych okolicznych przysiółkach. Stanowiły one głównie zaplecze rolnicze dla miasta Bytom. Jednakże nie jest wykluczone, że dostarczano również do tego grodu wydobywane tam rudy żelaza. W okresie europejskiej „rewolucji przemysłowej” z końca XVIII trwającej przez całe następane stulecie niewielkie wsie należące do miejscowego rycerstwa zostały wykupione przez przemysłowców rozwijających na tych terenach nowoczesne zakłady górniczo – hutnicze. Wsie w okolicach Siemianowic stały się zapleczem mieszkaniowym dla gwałtownie rosnącej liczby pracowników przemysłowych. Na rozwój miasta wpływ miało odkrycie w jego okolicy pokładów węgla, rud cynku i żelaza oraz związana z ich eksploatacją budowa kopalń i hut. Szczególne znaczenia dla Siemianowic miały inwestycje wielkich rodów śląskich: Klochów, Henckel von Donnersmarcków, von Rheinbabenów i książąt zu Hohenlohe Oehringen oraz Fitznerów. Rodziny te miały znaczny wpływ na życie społeczne, edukację, życie religijne (kościół), budowę gmachów użyteczności publicznej oraz powstanie różnych organizacji pracowniczych w tym Spółek Brackich czy straży pożarnej.

Poważne zapotrzebowanie na pracowników pojawiło się wraz z powstaniem wielkiego przemysłu żelaznego. Nowoczesna huta Laura zbudowana przez angielskich specjalistów i miejscowych robotników wymagała tysięcy wykwalifikowanych robotników oraz inżynierów. Trzeba im było zapewnić mieszkanie oraz godziwe warunki socjalno – bytowe tak jak to czynił Skarb Pruski wznosząc własne zakłady przemysłowe i dając przykład prywatnym inwestorom. Pojawiły się więc osiedla patronalne, kamienice mieszczańskie, warsztaty rzemieślnicze, sklepy, szpitale, szkoły a nawet wzmiankowany w relacjach podróżników - teatr. Administracja zakładów mieszkała w luksusowych willach. Dokonała się wtedy rewolucja w komunikacji. Obok sieci kolejek konnych, które łączyły ze sobą wszystkie zakłady w obrębie kilku miejscowości pojawiła się (w latach 70 tych XIX w) parowa kolej żelazna. Obniżyła ona koszty przewozu surowców i wyrobów a także stała się największym odbiorcą produkcji hutniczej. Koniunktura napędzała produkcję i przemysł jeszcze szybciej się rozwijał. Pojawiały się wprawdzie kryzysy nadprodukcji jak to w kapitalizmie ale cały wiek XIX, a szczególnie jego druga połowa uważana jest za okres ogromnego skoku technologicznego i cywilizacyjnego. Co znamienne nie odnotowano w tym czasie bezrobocia jako zjawiska społecznego. Wprost przeciwnie na przełomie wieków powstające nowe zakłady zabiegały o pracowników i pozyskiwały ich oferując im coraz lepsze warunki socjalne.

W sąsiedztwie Huty Laura powstały wtedy nowoczesne kopalnie głębinowe (kopalnie Siemianowice, Michał, Fanny Chasse), mniejsze przedsiębiorstwa obsługujące przemysł ciężki (fabryki gwoździ, maszyn, kotłów, cegielnie, browary, młyny, i inne zakłady przemysłu

spożywczego), a także dalsze kolonie robotnicze, kilka kościołów, kilkanaście restauracji, gmachy administracyjne i użyteczności publicznej. W kilkadziesiąt lat na słabo zaludnionych terenach wokół stawów z kilkunastu domami wyrosła olbrzymia osada fabryczna o charakterze zurbanizowanej gminy wiejskiej oferująca swoim mieszkańcom wszelkie dostępne w tym czasie udogodnienia. Ludność mieszkała we względnie przyzwoitych warunkach, zaopatrzona w niezbędne artykuły konsumpcyjne oraz usługi. Większość ulic była utwardzona. Do domów dostarczana była woda bieżąca (gdyż wszystkie studnie wyschły), a pewna część mieszkań pod koniec XIX w została skanalizowana. Na przełomie XIX i XX wieku pojawiła się również energia elektryczna. Zakłady przemysłowe finansowały częściowo ochronę zdrowia, dostęp do kultury oraz sport.

Tuż po pierwszej wojnie światowej w 1922 r w wyniku podziału Górnego Śląska wszystkie wsie na tym terenie znalazły się w Polsce. W 1923 r odgórnie połączono dawną, poważnie rozwiniętą gminę dworską Siemianowice z osadą fabryczną wokół huty Laura tworząc gminę Siemianowice – Huta Laura. Liczyła ona wtedy przeszło 43 tysiące mieszkańców. Ta wielka gmina otrzymała prawa miejskie dopiero w 1932 r. W okresie międzywojennym w ramach autonomicznego województwa śląskiego gmina a potem miasto zmagало się z hiperinflacją, wielkim kryzysem gospodarczym i bezrobociem. Spadła produkcja i zmniejszyło się zatrudnienie. Spadła ilość wznoszonych budynków mieszkalnych i pojawiło się budownictwo socjalne. Po wojnie w 1951 r do miasta przyłączono następne wsie (Michałkowice, Bytków, Bańgów i Przełajka) i je poważnie zurbanizowano głównie kosztem zieleni. Podwoiła się liczba ludności. Nadmierny rozwój przemysłu wynikający z przerośniętej socjalistycznej industrializacji doprowadził do bezplanowej dewastacji krajobrazu (bezładne „blokowiska”) i zanieczyszczenia środowiska. Chaotyczna zabudowa wprowadzająca dysharmonię estetyczną w historyczne wnętrza stworzyła z Siemianowic miasto kontrastów oraz typową PRL – owską noclegownię. Miasto funkcjonowało na zasadach nie mających wtedy wiele wspólnego z ekonomią i jej niezależnymi prawami. Dlatego po przemianach społeczno – ekonomicznych lat 90 – tych XX w oraz świadomym doprowadzeniu przez nowe władze państwowe do upadku przemysłu ciężkiego Siemianowice znalazły się w poważnym kryzysie gospodarczym i zaczęły się wyludniać. W XXI wieku miasto weszło w fazę powolnej restrukturyzacji. Odbudowuje się przemysł (już w innych strukturach), ożywia budownictwo, modernizuje komunikacja, rozwija handel, podnosi się estetyka przestrzeni publicznej. Ale nadal część historycznej zabudowy niezagospodarowana niszczeje. Uległa poważnej dewastacji zabytkowa architektura poprzemysłowa (Huta Jedność). Straszy nadal zakłócony ład przestrzenny oraz niewłaściwa lokalizacja handlu wielkopowierzchniowego niszczącego tradycyjną strukturę sprzedażowo – usługową centrów miast czy dzielnic. W tej sytuacji wielkiego znaczenia nabiera powrót do harmonijnego rozwoju miasta sprzed socjalistycznego chaosu. Zachowane historyczne centra poszczególnych dzielnic jak i rewaloryzujące się centrum miasta pozwala na odtworzenie pierwotnego założenia przestrzennego nadającego specyficzny i niepowtarzalny charakter Siemianowicom.

◆ *Krajobraz kulturowy*

Zabudowę Siemianowic Śląskich charakteryzuje zwarta zabudowa miejska w obrębie centrum. Pozostałą zabudowę stanowią kamienice, bloki mieszkalne, obiekty poprzemysłowe, wille, domy mieszkalne oraz zabudowa wiejska. Na terenie miasta znajdują się parki- „Miejski”

„Górnik”, „Hutnik” „Lasek” oraz „Pszczelnik”. Rozbudowa miasta była ściśle związana z rozwojem przemysłu. Początkowo pierwsze osiedla robotnicze powstawały przy hucie i kopalni. Budowali je przemysłowcy dla swoich załóg jako osiedla patronalne. Wokół zakładów przemysłowych oraz w ich bliższym i dalszym sąsiedztwie zaczęły powstawać kolonie robotnicze, nazywane zarówno dawnymi nazwami miejscowymi (Sadzawki, Srokowiec) jak i nazwami obcych państw (Korea, Maroko) a często imionami ówczesnych właścicieli dóbr i zakładów (Hugo, Laura, Wanda, Jerzy). Następnie zaczęto wytyczać nowe ulice oraz budować kamienice, których właścicielami byli wzbogaceni na przemyśle mieszczańskie bądź właściciele innych zakładów przemysłowych. Zabudowa kształtowała się w sposób promienisty oddalając się od zakładów, które stały się tym samym elementem miastotwórczym. Na przełomie XIX i XX wieku w mieście działali znani architekci, którzy projektowali kościoły, przebudowy i rozbudowy pałaców oraz willi i kamienic. W okresie międzywojennym w Siemianowicach powstały nieliczne i niewielkie budynki modernistyczne. Zabudowa mieszkaniowa powojenna to różnorodne formy osadnicze- od zabudowy wiejskiej na obrzeżach, poprzez osiedla socrealistyczne z lat 50. XX wieku po zabudowę typu bloki z lat 60, 70. i 80 XX wieku. Obecnie na terenie miasta powstaje głównie zabudowa jednorodzinna, wielorodzinna oraz obiekty przemysłowe.

Zachowana na terenie miasta zabudowa obejmuje XVIII- XXI wiek. Architektura XVIII wieku reprezentuje rezydencja Mieroszewskich, a później zespół pałacowy Donnersmarcków wraz z zachowanymi zabudowaniami gospodarczymi i częściową zabudową folwarku. Z drugiej połowy XIX w w Michałkowicach zachował się zespół rezydencjonalny Rheinbabenów z parkiem i zabudową romantyczną. W budownictwie wielorodzinnym i oraz zabudowie użyteczności publicznej w XIX wieku powrócono do form neogotyckich, neoromańskich, neorenesansowych, neobarokowych oraz neoklasycystycznych. Na początku XX wieku dominowały formy eklektyczne z elementami secesji, później przekształcone w architekturę modernistyczną. Zabudowa powojenna początkowo zdominowana przez socrealizm przekształciła się w bezstylową produkcję wielkopłytową.

◆ *Zabytki nieruchome*

Na terenie miasta występują rezydencje takie jak:

- zespół pałacowo- parkowy przy ulicy Chopina- pochodzący z XVII wieku, będący własnością rodziny Mieroszewskich, wielokrotnie rozbudowany, częściowo zachowany barokowy charakter, obecnie w pałacu prowadzone są prace remontowe,
- zespół pałacowo- parkowy w Michałkowicach- rezydencja rodziny von Rheinbaben, pałac otoczony parkiem, na którego końcu znajduje się dom ogrodnika i zabytkowy zespół dawnego ogrodnictwa przypałacowego, wyraźnie zaznaczona część prywatna i reprezentacyjna z salą balową i oranżerią, budynek użytkowany, obecnie na obiekcie trwają prace remontowe,
- willa Fitznera- zbudowana w 1859 roku, wyraźnie oddzielona część prywatna od części reprezentacyjnej, w tylnej części budynku oranżeria, przeszklona na ogród, część reprezentacyjna ozdobiona malowidłami na szkle oraz na płótnie, budynek po remoncie kapitałnym, obecnie siedziba Siemianowickiego Centrum Kultury, Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miasta oraz Miejskiego Konserwatora Zabytków.

Na terenie miasta znajdują się również urzędy, szpitale, szkoły, wille, kapliczki i krzyże przydrożne, kościoły- w tym kościół p. w. św. Michała Archanioła w Michałkowicach, kościół p. w. św. Krzyża, kościół p. w. św. Antoniego Padewskiego, kościół ewangelicko- augsburski im. Marcina Lutera oraz liczne kamienice mieszczańskie pochodzące z XIX i XX wieku. W Siemianowicach Śląskich występują również zabytki przemysłu i techniki- obiekty poprzemysłowe dawnych kopalni, hut oraz browar. Zabudowa rolnicza występuje obecnie w formie coraz bardziej szczątkowej w Przełajce, częściowo w Bańgowie i w Michałkowicach. Nieliczne drewniane

budynki zostały rozebrane. Budownictwo wiejskie było wyburzane pod nową zabudowę, przebudowywane bądź adaptowane na „nowoczesną”.

Na terenie pól uprawnych na południe od ulicy Frenzla znajdują się dwa polskie schrony Obszaru Warownego „Śląsk” z lat 30. XX wieku. Na południowy - wschód od nich znajdują się dwa schrony wartownicze na terenie byłej kopalni „Michał” i jeden schron wartowniczy na terenie Szybu Północnego przy ul. Bytomskiej. Kolejny schron znajduje się przy ul. Krupanka (Szyb Bańgów).

◆ *Zabytki ruchome*

Zabytki ruchome przechowywane są głównie w Muzeum Miejskim oraz w Parku Tradycji. Muzeum dokumentuje pamiątki dotyczące dziejów Śląska i Siemianowic Śląskich, gromadzi przedmioty należące do tradycyjnej kultury agrarnej i przemysłowej oraz zajmuje się promowaniem prac współczesnych artystów. W Parku Tradycji znajdują się przedmioty i obiekty związane z górnictwem i hutnictwem. Pozostałe zabytki ruchome na terenie miasta stanowią wyposażenie kościołów. Ołtarze, ambony, obrazy, rzeźby, witraże, dzwony, lichtarze, paramenty liturgiczne są własnością poszczególnych parafii.

• Muzeum Miejskie

Siedzibą Muzeum Miejskiego w Siemianowicach Śląskich jest XVIII- wieczny spichlerz wchodzący w skład Zespołu Pałacowo- Parkowego. W placówce znajdują się działy takie jak etnografii, historii, sztuki, edukacyjno- promocyjny, administracyjno- księgowy oraz biblioteka. W Muzeum organizowane są wystawy stałe oraz czasowe. Do ekspozycji stałych należą:

- *Z dziejów Siemianowic Śląskich*- ukazują historię miasta od jego początków do wydarzeń lat 80. XX wieku- wprowadzenia stanu wojennego, w ekspozycji szczególną uwagę zwraca się na postać Wojciecha Korfantego oraz epokę powstań śląskich;
- *Antoni Halor- Opowieści miasta z rybakim w herbie*- wystawa składa się z dwóch części- biograficznej i literacko- baśniowej, tytuł ekspozycji nawiązuje do książki Halora o podaniach i legendach siemianowickich, na wystawie odtworzono pracownię artysty, wyświetlany jest film dokumentalny o twórczości artysty, w części literacko- baśniowej znajdują się plansze obrazujące najważniejsze opowieści i legendy miejskie;
- *Czyn zbrojny Górnos Ślązaków w XX w.*- na wystawie zaaranżowano niemieckie przejście graniczne, pokazano mundury międzywojenny polski, niemiecki z czasów II wojny światowej i polskich sił zbrojnych na Zachodzie, ukazano pamiątki związane z walkami zbrojnymi oraz przedstawiono sylwetki najbardziej zasłużonych żołnierzy i powstańców związanych z miastem;
- *Galeria „Po Schodach”*- w galerii organizowane są wystawy zmienne- plastyczne, historyczne i etnograficzne;
- *Galeria Rzeźby w Węglu*- eksponaty poświęcone są pracy w kopalni, odtworzono zespół grajków, w galerii zebrano również rzeźby sakralne- przedstawiające patronkę górników św. Barbarę, na wystawie prezentowany jest film obrazujący trudy pracy w kopalni;
- *Wnętrza mieszkalne i gospodarcze w I połowie XX wieku*- ekspozycja etnograficzna pokazująca przedmioty związane z tradycyjną kulturą Śląska;
- *Galeria „Piwnica”*- w galerii organizowane są liczne wystawy tymczasowe promujące twórczość młodych artystów;
- *Galeria „Nad Gelyndrem”*- jest to miejsce wystaw zmiennych, głównie fotograficznych, mieści się w klatce schodowej muzeum.

- **Park Tradycji**

Park Tradycji powstał w 2012 roku w budynku byłej maszynowni szybu Krystyn. Obiekt posiada cztery kondygnacje. W podziemiach zaaranżowano chodnik górniczy. Piętro wyżej znajduje się parowa maszyna wyciągowa z 1905 roku z nawiniętą na olbrzymi bęben stalową liną. Na tym samym poziomie wystawiono kolekcję lamp górniczych oraz makietę pieca kuziennego. Wyeksponowano tam również Obraz św. Barbary przeniesiony z Kopalni Siemianowice oraz mundury górnicze. Na dwu najwyższych piętrach znajduje się sala widowiskowa. Obok budynku dawnej maszynowni zlokalizowana jest wieża wyciągowa szybu Krystyn o wysokości 56 m.

Rys. 1- Park Tradycji– Źródło: siemianowice.pl

- **Kościóły**

Zabytki ruchome znajdują się również w kościołach i stanowią ich wyposażenie. Na terenie Siemianowic można wyróżnić następujące obiekty o bogatych i wartościowych wnętrzach:

- Kościół pw. św. Michała Archanioła w Michałkowicach- posiada neogotyckie wyposażenie: ołtarz główny, ambonę i stację „Drogi Krzyżowej” autorstwa firmy Buhl z Wrocławia, obraz w ołtarzu głównym przedstawiający Archanioła Michała z mieczem w prawej dłoni i wagą w lewej namalowany przez Juliana Wałdowskiego, witraże w prezbiterium- przedstawiające św. Jadwigę Śląską i św. Franciszka, organy wykonane przez firmę Berschdorf z Nysy, ołtarz Św. Rodziny, figura Św. Antoniego, krucyfiks, neogotycka chrzcielnica, na wieży znajdują się cztery spiżowe dzwony;
- Kościół pw. św. Krzyża- posiada ołtarz główny Mariacki i boczny św. Krzyża wykonane przez firmę Buhl z Wrocławia, organy, „Drogę Krzyżową” i obrazy w ołtarzu głównym oraz w ołtarzach bocznych dzieła Josepha Fahnrota z Wrocławia, freski na sklepieniach, prezbiterium, na przyłuczach arkad w nawie głównej i transepcie oraz na filarach autorstwa malarza Stoplera z Nysy, drewniane polichromowane rzeźby przedstawiające wizerunki świętych, ambonę ozdobioną rzeźbionymi wizerunkami czterech Ewangelistów wykonaną przez rzeźbiarza Lusta z Wrocławia, trzy dzwony na wieży kościelnej, do dziś zachowały się jedynie nieliczne fragmenty zdobienia kościoła, freski zostały usunięte;
- Kościół p. w. św. Antoniego Padewskiego- posiada ołtarz z lat 30 tych XX w, zespół 2 witraży z wizerunkiem Boga Ojca w prezbiterium i Ducha Świętego nad wejściem głównym oraz 26 witraży z wizerunkami świętych i błogosławionych wykonanych przez Fryderyka Romańczyka;

- Kościół ewangelicko- augsburski im. Marcina Lutra- posiada ambonę, ołtarz główny, chrzcielnicę, żyrandole, zespół witraży zaprojektowanych przez Christiana Ludwiga Türcke, organy wykonane przez firmę Schlag & Söhne ze Świdnicy, zegar na wieży kościelnej działa firmy J.F.Weule z Böckenem, trzy dzwony, freski przedstawiające Sąd Ostateczny w transepcie- ambona i freski w pozostałej części kościoła zostały zniszczone w II poł. XX w.

◆ *Dziedzictwo niematerialne*

Siemianowice Śląskie to miasto o bogatych tradycjach i kulturze. Jako część aglomeracji śląskiej jest silnie związane z górnictwem i hutnictwem, do tradycji i obrzędów których nawiązuje dziedzictwo niematerialne miasta. Z powodu likwidacji przemysłu ciężkiego na przełomie XX i XXI w niektóre zwyczaje i obrzędy ulegają powolnemu zanikowi w sferze działalności placówek kulturalnych ale nadal pozostają w pamięci mieszkańców. O Siemianowicach krążą liczne legendy i opowieści zebrane w dziełach wielu miejscowych pisarzy. Jednym z nich był Antoni Halor- twórca „*Opowieści miasta z rybakiem w tle*”. Istnieją również liczne wydawnictwa opisujące wspomnienia mieszkańców Siemianowic z dawnych lat. Dopóki w mieście działały kopalnie silnie rozwijały się górnicze tradycje łącznie z hucznie obchodzoną Barbórką. Obecnie obchody mają charakter symboliczny. W mieście działa wiele instytucji kultury o bogatej tradycji, których początki działania sięgają I połowy XX wieku. Do 2012 roku istniała Orkiestra Siemianowicka. Od 1919 roku działa męski chór „Chopin”. Liczne sukcesy odnosi Zespół Pieśni i Tańca „Siemianowice”, który należy do najstarszych zespołów ludowych w Polsce. Krzewi on kulturę ludową poprzez prezentację i popularyzację muzyki i tańców. Zespół został założony w 1910 roku i stanowi wizytówkę miasta. W Siemianowicach działa wiele grup artystycznych- malarzy, muzyków i pisarzy- min. Grupa Artystyczna Laura. Środowiska te współpracują z Muzeum Miejskim, gdzie odbywają się liczne wernisaże i wystawy. W Siemianowicach Śląskich odbywają się różne cykliczne imprezy- takie jak Dni Siemianowic Śląskich. Miasto co roku bierze udział w Industriadzie, Park Tradycji jest wówczas jednym z najchętniej odwiedzanych miejsc. Dawniej w Siemianowicach silnie rozwinięta była filmografia. Miasto ma rozmaite i ciekawe tradycje filmowe. Od 1926 do 1929 roku działała wytwórnia filmowa Espe Film . Do niedawna działały w mieście 3 kina. Obecnie na scenach Siemianowickiego Centrum Kultury odbywają się przedstawienia przyjezdnych grup scenicznych i kabaretowych oraz rodzimego , amatorskiego Teatru Domino. Z Siemianowic pochodzi wiele znanych osób, z których najpopularniejszym jest polityk Wojciech Korfanty. Wśród twórców należy wymienić reżysera Antoniego Halora, oraz muzyków Jana i Józefa Skrzeków, Juliana Gembalskiego i Czesława Płaczka.

III. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Zgodnie z art. 7 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wyróżnia się następujące formy ochrony zabytków:

- wpis do rejestru zabytków,
- wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenie ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotnictwa użytku publicznego.

Dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków obowiązuje konieczność zachowania budynków:

- w przypadku remontów, modernizacji i adaptacji: zachowanie zabytkowego wystroju elewacji oraz wyposażenia wnętrz, gabarytów i historycznego rozplanowania wnętrz,

stosowanie tradycyjnych, wysokiej jakości materiałów budowlanych, usunięcie w miarę możliwości substandardowych i dysharmonijnych rozbudów, dopuszcza się przywrócenie wystroju elewacji jedynie na podstawie zachowanych materiałów ikonograficznych o potwierdzonej wartości historycznej,

- w przypadku zmiany sposobu użytkowania obiektu: unikanie funkcji kolidujących w sensie materialnym i w odbiorze społecznym z zabytkową wartością poszczególnych obiektów,
- w przypadku terenów wpisanych do rejestru zabytków oraz działek związanych z obiektem zabytkowym obowiązuje spełnienie wymogów ochrony konserwatorskiej w odniesieniu do elementów zagospodarowania objętych wpisem do rejestru w zakresie i granicach określonych tymże wpisem.

Dla obiektów planowanych do ochrony na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obowiązuje:

- opiniowanie robót i prac budowlanych nie wymagających pozwolenia na budowę przez odpowiednie służby konserwatorskie,
- zachowanie budynków z możliwością remontów, modernizacji, adaptacji i zmiany funkcji,
- zachowanie tradycyjnego wystroju i detalu elewacji oraz utrzymanie gabarytów obiektu,
- usunięcie w miarę możliwości substandardowych i dysharmonijnych rozbudów,
- ochrona zieleni towarzyszącej.

Dla stref planowanych do ochrony konserwatorskiej na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obowiązuje:

- opiniowanie robót i prac budowlanych nie wymagających pozwolenia na budowę przez odpowiednie służby konserwatorskie,
- zachowanie historycznie rozplanowanych ulic i placów,
- dążenie do likwidacji lub odpowiedniej przebudowy elementów dysharmonizujących,
- określenie warunków wprowadzania nowej zabudowy w zakresie usytuowania, skali (wielkość, gabaryty), bryły i linii zabudowy, przy harmonijnym współistnieniu zabudowy historycznej i współczesnej,
- precyzyjne określenie granic ochrony, uzasadnione celem ochrony dla każdego obiektu.

W tabeli 5.1 zestawiono obiekty nieruchomości znajdujące się na terenie Siemianowic Śląskich wpisane do rejestru zabytków.

Tabela 5.1- rejestr zabytków nieruchomości

Rejestr zabytków nieruchomości					
Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Data wpisu
1.	Siemianowice Śląskie	Kościół Ewangelicki	Śląska	28	A/315/10 a 10.11.2010 r. wraz z wyposażeniem nr rej. B302/15
2.	Siemianowice Śląskie	Budynek łaźni miejskiej (ob. pływalnia) wraz z Parkiem Hutnik	Śniadeckiego	11	A/1649/97 z 17.11.1997 r.
3.	Siemianowice Śląskie	Ratusz	Jana Pawła II	10	A/1344/87 z 12.06.1987 r.
4.	Siemianowice Śląskie	Dawny budynek administracyjny Fabryki Kotłów Parowych	Powstańców	10	A1525/93 z 30.05.1993 r.
5.	Siemianowice Śląskie	Spichlerz (ob. muzeum)	Chopina	5,6	A/473/16 z 16.03.2016 r.

6.	Siemianowice Śląskie	Budynek dawnej portierni- dom strażnika	Chopina	1a	A/429/15 z 2.02.2015 r.
7.	Siemianowice Śląskie	Budynek szpitala miejskiego (ob. Centrum Leczenia Oparzeń)	Jana Pawła II	2	A/1564/95 z 31.05.1995 r.
8.	Siemianowice Śląskie	Zespół pałacowy wraz z parkiem miejskim	Chopina	11-17	A/1289/82 z 19.04.1982 r.
9.	Siemianowice Śląskie	Zespół pałacowo-folwarczny w Michałkowicach wraz z parkiem Górnik	Oświęcimska	1	A/1661/95 z 20.06.1995 r.
10.	Siemianowice Śląskie	Dom ogrodnika i leśniczego („zameczek”) w powyższym zespole folwarku	Oświęcimska	7	A/1379/88 z 9.11.1988 r.
11.	Siemianowice Śląskie	Park Pszczelnik	Aleja Sportowców		R-2/46 z 4.12.1946 r.
12.	Siemianowice Śląskie	Willa Fitznera (pałacyk)	Fitznerów	3	A/235/09 z 31.05.1995 r.
13.	Siemianowice Śląskie	Dom (willa)	1 Maja	5	A/1572/95 z 31.05.1995 r.
14.	Siemianowice Śląskie	Zespół dawnych budynków administracyjnych kopalni „Siemianowice”	Składowa	1-3	A/393/12 z 5.12.2012 r.
15.	Siemianowice Śląskie	wieża wyciągowa szybu Richter III d. kopalni Siemianowice	Olimpijska		A/499/2018 z 17.05.2018 r.
16.	Siemianowice Śląskie	Kamienica	św. Barbary	12	A/1569/95 z 31.05.1995 r.
17.	Siemianowice Śląskie	Osiedle robotnicze z zabudową gospodarczą i ogródkami	Górnicza	6, 7, 8, 9	A/1571/95 z 31.05.1995 r.
18.	Siemianowice Śląskie	Kamienica	Kościelna	16	A/326/11 z 11.01.2011 r.
19.	Siemianowice Śląskie	Kamienica mieszkalno-usługowa	Michałkowicka	7	A/325/11 z 11.01.2011 r.
20.	Siemianowice Śląskie	Kamienica	Wyspiańskiego	2,	A/394/12 z 5.12.2012 r.

IV. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

W tabeli 5.2 zestawiono obiekty objęte gminną ewidencją zabytków.

Tabela 5.2- Gminna ewidencja zabytków

Gminna ewidencja zabytków				
Lp.	Obiekt	Adres	Nr	Informacja o wpisie do rejestru zabytków
1.	Zespół pałacowy wraz z parkiem miejskim	Chopina	11-17	A/1289/82 z 19.04.1982 r.
2.	Spichlerz ob. muzeum	Chopina	5, 6	A/473/16 z 16.03.2016 r.
3.	Budynek dawnej portierni-dom strażnika	Chopina	1a	A/429/15 z 2.02.2015 r.
4.	Zespół pałacowo- folwarczny w Michałowicach wraz z parkiem Górnik	Oświęcimska	1	A/1661/95 z 20.06.1995 r.
5.	Dom ogrodnika i leśniczego („zameczek”) w powyższym zespole folwarku	Oświęcimska	7	A/1379/88 z 9.11.1988 r.
6.	Willa Fitznera (pałacyk)	Fitznerów	3/3a	A/235/09 z 31.05.1995 r.
7.	Kościół p. w. św. Michała Archanioła z plebanią	Kościelna	1	
8.	Kościół p. w. Podwyższenia Krzyża Świętego z plebanią i Kaplicą Adoracji Najświętszego Sakramentu	Powstańców	2	
9.	Kościół p. w. św. Antoniego Padewskiego z plebanią	Kapicy	2/2a	
10.	Kościół ewangelicki z plebanią parafii ewangelickiej	Wyspiańskiego	4	A/315/10 z 10.11.2010 r. wraz z wyposażeniem B/302/15
11.	D. budynek parafii ewangelickiej (ob. przychodnia)	Wyspiańskiego	3	
12.	Kościół p. w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny wraz z kaplicą	Żniwna		
13.	Rzeźba św. Jana Nepomucena	Śląska	Obok 59	

14.	Kapliczka słupowa „Panienska”	Chopina		
15.	Krzyż przydrożny	Powstańców	2	
16.	Krzyż przydrożny	Powstańców	56	
17.	Krzyż przydrożny	Michałkowicka		
18.	Krzyż na cmentarzu ewangelickim			
19.	Kaplica słupowa	Orzeszkowej		
20.	Grupa Ukrzyżowania	Kościelna	1	
21.	Kapliczka przydrożna	Kościelna	30	
22.	Kapliczka słupowa	Żeromskiego	2	
23.	Krzyż przydrożny fundacji A. Fojcika	Żeromskiego		
24.	Krzyż przydrożny z 1856 r.	Watoły		
25.	Kaplica kubaturowa z XVIII w.	Plac Skrzeka i Wójcika		
26.	Kapliczka z figura NMP	Wróblewskiego		
27.	Krzyż z 1738 r.	Wiejska	33	
28.	Kaplica Góry Oliwnej	Maciejkowicka		
29.	Kapliczka Izydora Oracza	Żniwna		
30.	Grota MB z Lourdes	1 Maja	8	
31.	Krzyż na cmentarzu katolickim	Cmentarna		
32.	Cmentarz ewangelicki	Cmentarna		
33.	Cmentarz katolicki	Cmentarna		
34.	Cmentarz katolicki	Michałkowicka		
35.	Cmentarz katolicki	Wróbla		
36.	Cmentarz choleryczny z 1849 r. na „Sośniej Górze” w Przełajce			
37.	Cmentarz katolicki w Michałkowicach	Maciejkowicka		
38.	Budynek szpitala miejskiego ob. Centrum Leczenia Oparzeń	Jana Pawła II	2	A/1564/95 z 31.05.1995 r.
39.	Budynek Domu Pomocy Społecznej dla Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Boromeuszek	Maciejkowicka	8	
40.	Budynki Domu Pomocy Społecznej dla Przewlekłe Psychiczenie Chorych Zgrom. Sióstr Boromeuszek	Barbary/1 Maja	5/8	

41.	Dom (willa)	1 Maja	5	A/1572/95 z 31.05.1995 r.
42.	Willa naczelnika gminy Laurahutte, ob. poradnia zdrowia psychicznego	Szkolna	2	
43.	D. willa dyrektora kopalni „Michał”	Oświęcimska	2	
44.	Willa z okresu międzywojennego	Cmentarna	1	
45.	Budynek łaźni miejskiej (ob. pływalnia) wraz z Parkiem Hutnik	Śniadeckiego	11	A/1649/97 z 17.11.1997 r.
46.	Ratusz	Jana Pawła II	10	A/1334/87 z 12.06.1987 r.
47.	Dawny Urząd Gminy Laurahutte obecnie budynek mieszkalny	Sobieskiego	2	
48.	Dawny Urząd Gminy Michałkowice ob. budynek mieszkalny	Krakowska	1	
49.	Dawny budynek administracyjny Fabryki Kotłów Parowych	Powstańców	10	A/1525/93 z 30.04.1993 r.
50.	Zespół d. budynków administracyjnych kopalni „Siemianowice”	Składowa	1/1a, 2/2a, 3	A/393/12 z 5.12.2012 r.
51.	Budynek poczty z budynkiem gospodarczym	Śląska	26	
52.	Dawna restauracja ob. Siemianowickie Centrum Kultury	Niepodległości	45	
53.	Park Pszczelnik			R-2/46 z 4.12.1946 r.
54.	Dawna szkoła ob. Centrum Zarządzenia Kryzysowego	Dąbrowskiego	13	
55.	Szkoła podstawowa nr 11	Słowackiego	5	
56.	Dawna szkoła podstawowa nr 6	1 Maja	16	
57.	Szkoła- liceum katolickie	1 Maja	1/1a	
58.	Szkoła podstawowa nr 3	Szkolna	15	
59.	D. szkoła ob. siedziba MOPS	Szkolna	17	
60.	Dawna szkoła ob. Ośrodek Interwencji Kryzysowej	Pszczelnicza	10	

61.	Dawna szkoła ob. Stowarzyszenie Chorych na Stwardnienie Rozsiane	Wiejska	2	
62.	Zespół Szkół Przemysłowych „Cogito”	Matejki	5	
63.	Prywatna Szkoła Podstawowa „Arkona”	Okrzei	2	
64.	I Liceum Ogólnokształcące	Wypiańskiego	5	
65.	Szkoła podstawowa nr 13	Barlickiego	2	
66.	Przedszkole	1 Maja	3a	
67.	Budynek Państwowej Straży Pożarnej	Pułaskiego	2	
68.	Kamienice	św. Barbary	2/2a, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17/17a, 18, 19/21, 20/20a, 23, 24, 25, 27, 28, 30	
69.	Kamienica	św. Barbary	12	A/1569/95 z 31.05.1995 r.
70.	Osiedle robotnicze	Bohaterów Westerplatte	24a/24b, 26a/26b, 28a/28b/28c/28d, 30a/30b/30c/30d, 32a/32b, 34a/34b	
71.	Kamienice	Boczna	7/7a, 10	
72.	Budynki mieszkalne	Brandysa	1/1a, 5, 8, 15, 22, 23, 24, 25	
73.	Browar: budynek d. słodowni, budynek d. leżakowni, zespół d. budynków filtracji, rozlewni i obciążu beczkowego, budynek mieszkalny, d. administracja i socjalny, d. warzelnia, d. kotłownia, d. hala maszyn, d. oczyszczalnia ścieków	Browarowa	1	
74.	Kamienice	Brzozowa	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 10a, 11, 14	
75.	Kamienice	Bytkowska	3, 4, 5, 7, 8, 10, 10a, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 36	
76.	Budynki mieszkalne osiedlowe oraz zespół dawnego szybu „Północnego”- d. łaźnia i	Bytomska	1/1a, 2/2a, 3/3a, 4/4a, 5/5a, 14/14a, 15, 16/16a, 17/17a,	

	cechownia, budynek portierni		23/23a, 24/24a, 25/25a, 26/26a, 27/27a, 28/28a, 31, 32/32a, 39, 41	
77.	Budynki mieszkalne	Chopina	3, 4, 7/8/9/10	
78.	Zespół dawnej kopalni i huty cynku „Siemianowice” - historyczne budynki dawnej kopalni w zachowanej części zespołu, historyczna zabudowa dawnej huty w pn. i wsch. części zespołu (pozostałości prażalni blendy i fabryki kwasu siarkowego)	Chemiczna		
79.	Kamienice	Cmentarna	2, 3, 4, 4a	
80.	Kamienice	Damrota	1, 2, 4, 5, 6, 7	
81.	Budynki mieszkalne	Dąbrowskiego	2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16	
82.	Budynki mieszkalne	Deji	1, 2, 3, 4, 5, 6	
83.	Budynki mieszkalne	Dolna	1, 8, 11, 13	
84.	Kamienica	Dworcowa	3	
85.	Kamienice	Fabryczna	2/4/6, 7, 8/8a, 9, 11, 20	
86.	Hala produkcyjna d. huty szkła	Fabryczna	5	
87.	Kamienice	Fitznerów	2, 4, 6	
88.	Kamienice	św. Floriana	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	
89.	Kamienice	Głowackiego	2, 4, 5, 11, 11a	
90.	Budynki mieszkalne	Górna	1, 2, 3, 5, 7	
91.	Budynki mieszkalne	Górnicza	3, 4, 5	
92.	Osiedle robotnicze z zabudową gospodarczą i ogródkami	Górnicza	6, 7, 8, 9	A/1571/95 z 31.05.1995 r.
93.	Kamienice	Hutnicza	6, 7, 8, 9, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 24	
94.	Kamienice	Jagiellońska	1, 2, 3, 4, 5, 5a, 6, 7	
95.	Kamienice	Jana Pawła II	3, 3a, 4, 5/5a, 6, 7, 11, 12, 13	
96.	Kamienice	Kasprzaka	2, 4	
97.	Dawne budynki administracji kopalni „Richter” oraz budynki mieszkalne	Katowicka	16, 18, 1a, 22	
98.	Kamienica	Kilińskiego	5, 7	

99.	Budynki mieszkalne	Kołątaja	6, 8, 10	
100.	Budynki mieszkalne	Komuny Paryskiej	2, 4/4a, 6, 6a, 7, 8, 9, 10, 12, 16, 17/17a/17b, 18, 19, 20, 22, 24/24a, 25, 26, 27, 28	
101.	Zespół d. kopalni Ficusus (Siemianowice II): dawny budynek warsztatu elektrycznego z 1916 r., d. budynek straży pożarnej z 1920, budynek d. cechowni z 1901, budynek d. łaźni robotniczej z 1890/1915, budynek d. kuźni z 1890 i warsztatu mechanicznego z 1920- Konopnickiej 1, budynek d. kompresorowni z 1925, budynek starej kotłowni z 1880, zespół budynków: elektrowni z 1897, kotłowni z 1909, administracyjny z 1900	Konopnicka i Składowa		
102.	Budynki mieszkalne	Kopernika	2, 3, 5, 7, 8, 11/11a/12/12a/13, 14, 17/17a	
103.	Kamienice	Kościelna Maciejkowicka	3 2/4/6	
104.	Kamienice	Kościelna	5a, 8, 9, 10, 13, 14, 14a, 17/17a, 17b/17c, 18, 21, 23, 25, 26, 29, 31, 33, 35, 41, 49, 51, 53, 55, 59, 61, 67, 67b	
105.	Kamienica	Kościelna	16	A/326/11 z 11.01.2011
106.	Kamienice	Kościuszki	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 15, 17	
107.	Kamienica	Krakowska / Kościelna	2 / 22	
108.	Kamienica	Krasińskiego Pl Wolności	1a 1	
109.	Kamienice	Krótką	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	
110.	Budynki mieszkalne	Krupanka	4, 6, 11, 12, 17, 20, 24, 26, 27, 29, 35, 37, 39, 41, 45, 47,	

			48, 49, 50, 53, 55, 62, 64	
111.	Zespół d. szybu „Bańgów”: zespół dawnych zabudowań wieży wyciągowej z 1924 r., maszyny wyciągowej, sprężarkowni, rozdzielni energetycznej, cechowni i łaźni z lat 1924/1925- 1928	Krupanka		
112.	Budynki mieszkalne	Ligonia	1, 2/3/4	
113.	Budynki mieszkalne	Lompy	2, 3, 6, 8	
114.	Budynki mieszkalne	Łukasińskiego	1, 3, 2, 4, 5, 7, 6, 8, 9, 11, 10, 12, 13, 15, 14, 16, 17, 19, 18, 20, 21, 23, 22, 24, 25, 27, 26, 28, 29, 31, 30, 32, 33, 35, 34, 36, 37, 39, 38, 40, 41, 43, 42, 44	
115.	Kamienice	1 Maja	3, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 18	
116.	Kamienice	Matejki	1, 4, 12, 14, 19, 19a/19b, 20, 20b/20c, 22, 23, 24, 26, 29	
117.	Kamienice	Karola Miarki	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15	
118.	Budynki mieszkalne	Michałkowicka	3, 5, 9, 32, 37, 39, 41, 43, 45, 25/27/29/31/31a/31 b/33/35	
119.	Kamienice mieszkalno- usługowa z budynkiem restauracji	Michałkowicka	7	A/325/11 z 11.01.2011r.
120.	Kamienice	Mickiewicza	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19	
121.	Kamienice	Mysłowicka	22, 24/24a, 26	
122.	Kamienice	Niepodległości	2, 4, 16, 18, 33, 39, 50	
123.	Kamienice	Ogrodowa	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	
124.	Zespół budynków d. kopalni Richter (Siemianowice I):	Olimpijska		A/499/2018 z 17.05.2018 r.

	wieża wyciągowa szybu Richter III, budynek d. dyrekcji kopalni, budynek dawnej sprężarkowni, budynek dawnego warsztatu szybowego, budynek dawnej kotłowni wraz z dobudówkami, budynek dawnej rozdzielni z częścią biurową			
125.	Zespół zabudowy d. kopalni „Michał- budynek d. stajni, łaźni górniczej z 1900, d. hali sprężarek z rozdzielnią z 1905, d. kotłowni, komin kotłowni, d. maszyny szybu „Wschodni”, d. maszynowni szybu „Krystyn” z 1902 (ob. Park Tradycji), wieża wyciągowa szybu „Krystyn” z 1975	Orzeszkowej		
126.	Kamienice	Oświęcimska	8, 10, 12, 13, 14, 16	
127.	Kamienice	Parkowa	2, 4, 7, 8, 9, 10, 10a, 11, 12/12a, 13, 14	
128.	Kamienice	Piaskowa	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11	
129.	Budynki mieszkalne	Piastowska	1/1a, 3, 5, 6, 7, 12, 13, 16, 17	
130.	Kamienice	Powstańców	4, 6, 8, 11, 11a/11b, 13, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 29, 29a, 31/31a, 33, 35, 40, 42, 50, 52	
131.	Dawna zabudowa w kompleksie Wojskowych Zakładów Mechanicznych (ob. Rosomak SA)	Powstańców	5-7	
132.	Kamienice	Pszczelnicza	2, 4, 7, 8, 10, 11	
133.	Kamienica	Pułaskiego	1	
134.	Budynki mieszkalne	Paryska	2, 4/4a	
135.	Budynek mieszkalny	Pocztowa	6/6a	
136.	Budynki mieszkalne	Przyjaźni	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43	

137.	Kamienice	Sienkiewicza Skargi	2, 7, 9, 11, 13, 17/19 1,3	
138.	Budynek	Sienna	1	
139.	Kamienice	Słowackiego	1, 1a, 2, 3, 4	
140.	Kamienica	Sobieskiego / Waryńskiego	1/ 1	
141.	Kamienice	Sobieskiego	3, 4, 6, 7, 7a, 10, 11, 13, 16, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37 (katastrofa bud.), 38, 40, 42, 43	
142.	Budynki mieszkalne	Aleja Sportowców	2, 4, 9, 10, 14, 15, 18, 22, 23, 24, 28	
143.	Kamienice	Staszica	3, 5, 7, 9	
144.	Kamienice	Szefflera	2, 3, 10, 12, 15	
145.	Kamienica	Szkolna / Hutnicza	1/ 2a / 16	
146.	Kamienice	Śmiłowskiego	1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 19, 23, 32, 34, 39, 41, 43	
147.	Kamienice	Śniadeckiego	1, 2, 3, 5, 7, 9	
148.	Kamienice	Śląska	2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 12, 13, 17, 19, 21, 23, 25/25a, 29, 34, 39, 40, 42, 49, 51, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79	
149.	Budynki mieszkalne	Trafalczyka	3/3a/3b/3c, 4, 5/5a, 6/6a, 7a/7b, 9/9a, 10/10a, 11/11a, 12, 13	
150.	Budynki mieszkalne	Traugutta	1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 11	
151.	Kamienice	Waryńskiego	2/3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	
152.	Budynki mieszkalne	Watoły	2, 4, 6, 12, 14, 18, 19, 20, 22, 25, 29 oraz d. szyb wentyl. 17, 19a	
153.	Zabudowa	Wiejska	4, 10, 12, 16 (d. restauracja z salą bankietową), 17, 19,	

			23, 35, 40, 49, 58, 65, 67, 137	
154.	Kamienice	Plac Wolności	1, 2, 3	
155.	Budynki mieszkalne	Wojska Polskiego	1, 1a, 8, 14	
156.	Budynki mieszkalne	Wojciecha	2/2a/4	
157.	Budynki mieszkalne	Wróblewskiego	11a, 14, 14a, 15, 16, 17, 18, 18a, 19, 20, 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35	
158.	Kamienica	Wyspiańskiego	2	A/394/12 z 5.12.2012 r.
159.	Budynek	Zgrzebnioka	2	
160.	Budynki	Zwycięstwa	1, 3	
161.	Budynki mieszkalne	Żeromskiego	2, 10, 12, 13, 13a, 14, 15, 18, 24	
162.	Budynki mieszkalne	Żwirki i Wigury	1, 2, 3, 4, 5, 6	
163.	Fortyfikacje Obszaru Warownego Śląsk: - schron bojowy żelbetowy z kopułą - prochownia górnicza - dwa schrony pochodzące z czasów drugiej wojny światowej - schron pochodzący z czasów drugiej wojny światowej na terenie dawnego szybu „Północnego” byłej kopalni „Michał” - schron przy ul Krupanka	(Michałkowice, rejon pól przy granicy Chorzowa i Piekar Śląskich), (Michałkowice, rejon pól przy granicy Chorzowa i Piekar Śląskich), na obrzeżu Parku Górnik, w rejonie ul Bytomskiej, ul Krupanka		

W tabeli 5.3 przedstawiono wykaz stanowisk archeologicznych znajdujących się na terenie Siemianowic Śląskich:

Tabela 5.3 Wykaz stanowisk archeologicznych

Obszary potencjalnego występowania zabytków archeologicznych Nr/ miejscowość	Arkusz	Rodzaj stanowiska	Chronologia
1- Bańgów	97-48/1	śląd osadnictwa	pradzieje
2- Bańgów	97-48-2	osada osada osada śląd osadnictwa	Halstatt wcz. średniowiecze średniowiecze schyłek neolitu, wcz. epoka brązu
3- Bańgów	97-48/3	obozowisko	epoka kamienia
4- Bańgów	97-48/4	osada	nowożytność
5- Bytków	97-47/2	śląd osadnictwa	epoka kamienia
6- Bytków	97-47/3	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	starożytność średniowiecze
7- Michałkowice	97-47/4	osada otwarta	średniowiecze
8- Michałkowice	97-47/5	śląd osadnictwa	późne średniowiecze
9- Michałkowice	97-47/6	osada otwarta	średniowiecze
10- Michałkowice	97-47/7	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia średniowiecze
11- Siemianowice	97-47/8	śląd osadnictwa	średniowiecze
12- Siemianowice (działka na granicy z Chorzowem)	97-47/9	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	starożytność średniowiecze

V. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

Na terenie miasta znajduje się niewątpliwie wiele obiektów zabytkowych. Najcenniejszymi z nich są obiekty lub zespoły wpisane do rejestru zabytków. Do zabytków o najwyższych znaczeniu dla gminy można zaliczyć:

- *zespół pałacowo- parkowy- ul Chopina 11-17:*

Pałac Donnersmarcków, zwany również Mioszewska to klasycystyczny budynek pochodzący z XVII wieku. Obiekt niejednokrotnie zmieniał właścicieli, czemu towarzyszyły liczne przebudowy i dobudowy. Przez wiele lat pałac był nieużytkowany i znajdował się w coraz gorszym stanie. W 2005 roku budynek został sprzedany prywatnej firmie. Od tamtej pory pałac wielokrotnie zmieniał właścicieli, aż w 2016 roku Rada Miejska wpisała obiekt do Lokalnego Programu Rewitalizacji przez co możliwe było uzyskanie dofinansowania w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Po rewitalizacji w budynku ma mieścić się browar restauracyjny, pomieszczenia przeznaczone na organizowanie wystaw, wernisaży oraz warsztatów artystycznych.

Rys. 2- Projekt rewitalizacji – Źródło: Inspiration Point

- *zespół pałacowo- parkowy w Michałkowicach- ul Oświęcimska 1 i 7:*

Pałac Rheinbabenów pochodzi z 1870 roku. Zaprojektowany w stylu neogotyckim. W 1907 roku obiekt przebudowano i dodano oranżerię. Po II wojnie światowej właścicielem pałacu stała się Kopalnia Węgla Kamiennego Michał, a od 2009 roku budynek należy do gminy Siemianowice Śląskie. Od 2016 roku „Zameczek” stał się oddziałem Siemianowickiego Centrum Kultury. Pałac jest otoczony przez park Górnik, w którym znajduje się również neogotycki dom leśniczego i ogrodnika. Od 2017 roku w obiekcie prowadzone są prace związane z rewitalizacją obiektu. W pierwszym etapie odnowiono elewację, wymieniono pokrycie dachowe oraz stolarkę okienną. Obecnie trwa drugi etap rewitalizacji- prace obejmują modernizację wnętrza budynku, rewitalizację oranżerii i potrwać do końca 2020 roku.

Rys. 3- Pałac Rheinbabenów- Źródło: konior.com.pl

- *kościół p. w. św. Michała Archanioła w Michałkowicach- ul Kościelna 1:*

Parafia michałkowicka jest najstarszą parafią należącą do Siemianowic Śląskich. Jej początki sięgają XII wieku. Pierwsze wzmianki o kościele pochodzą z lat 1326-1328. Plebania przy kościele istniała od początku wzniesienia kościoła parafialnego. Budowa kościoła (jego obecnej formy) rozpoczęła się 1 października 1902 roku, a zakończyła w 1904. Obiekt został wybudowany w stylu neoromańskim, na planie krzyża łacińskiego z półkolistą absydą zamykającą prezbiterium. Nad wejściem wybudowano wysoką wieżę, na której zaprojektowano ośmiograniasty hełm ze zwieńczeniem w formie iglicy zakończonej krzyżem. Kościół trójnawowy z transeptem, ze sklepieniami krzyżowymi, czteroprzęsłowy, przęsło z transeptem jest szersze od pozostałych. Wyposażenie kościoła neogotyckie. Na wieży zawieszono cztery spizowe dzwony: „Michał”, „Maria”, „Józef” i „Jan”.

Rys. 4- Kościół p. w. św. Michała Archaniola- Źródło- fotopolska.eu

- *ratusz- ul Jana Pawła II 10:*

Ratusz został zbudowany w 1904 roku. Budowany był od razu z przeznaczeniem na siedzibę władz gminy. Ratusz to budynek symetryczny, narożny, w stylu eklektycznym z elementami neorenesansu i neobaroku. W partii cokołu ściany pokryte są boniowaniem wykonanym w tynku. Budynek posiada cztery kondygnacje z poddaszem użytkowym, podpiwniczony. Okna prostokątne, w zwieńczeniach zamknięte łukiem odcinkowym. W narożu półkolisty wykusz, który przejął formę wieżyczki.

Rys. 5- Ratusz- Źródło: siemianowice.pl

- *kamienica przy ul Kościelnej 16:*

Kamienica została zbudowana na działce Louisa Reisenfelda, była własnością Consum-Verein Michalkowitz. Na parterze znajdowały się dwie kancelarie, dwa sklepy, dwa magazyny, wozownia i pokoje, na piętrze mieszkanie dla buchaltera i kierownika sklepu. Projekt budynku wykonał Dominik Drescher. Obecnie na parterze znajdują się lokale usługowe, a na piętrze mieszkania. Kamienica jest własnością prywatną.

Rys. 6- Kamienica przy ul. Kościelnej 16- Źródło: zdjęcie własne

- *szpital Spółki Brackiej- ul Śląska 15:*

Zamiar budowy szpitala powstał w 1866 roku- po wykonaniu planów rozpoczęto budowę pierwszego budynku szpitalnego. Szpital otworzono 1 listopada 1868 roku. Składał się z wielu pawilonów pełniących różne funkcje- początkowo były to dwa budynki, następnie dobudowano mieszkanie dla dozorczy (1874), murowany barak (1882) oraz salę operacyjną (1902). Do 1909 roku dobudowano jeszcze wiele pawilonów i budynków na terenie szpitala. W 1984 roku szpital wykwaterowano. Budynek długo stał pusty i nieużytkowany aż nie kupił go prywatny inwestor, który przez wiele lat nie interesował się obiektem, następnie część obiektów rozebrał. Pod koniec lat 80 XX wieku podjęto decyzję o umieszczeniu Centrum Leczenia Oparzeń w jednym z budynków. Został on wyremontowany, wymieniono okna, wyczyszczono elewacje, dobudowano izbę przyjęć oraz nowe wejście do budynku. Budynek został wpisany do rejestru zabytków w 1995 roku.

Rys. 7- Szpital Spółki Brackiej- Źródło: siemianowiceslaskie.naszemiasto.pl

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń

Tabela 6.1 Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zachowany czytelny historyczny układ poszczególnych gmin tworzących miasto w obecnych granicach administracyjnych, • duża ilość terenów zielonych i rekreacyjnych, • formowanie się na terenie miasta regionalnych markowych produktów turystycznych, • obiekty zabytkowe znajdujące się na terenie miasta posiadają funkcję dostępnych publicznie, • dobre rozpoznanie ilościowe i jakościowe obiektów zabytkowych, • zwrócenie uwagi na problemy związane z ochroną zabytków w uchwalonych dokumentach strategicznych, • poczucie tożsamości lokalnej, • tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów- zwłaszcza inwestycyjnych, • silne ośrodki kultury z ofertą skierowaną dla osób z różnych grup wiekowych, • korzystne położenie miasta, silna sieć połączeń komunikacyjnych z ościennymi gminami, • przynależność do Górnos Śląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, • miasto pozyskuje i wykorzystuje środki pochodzące z funduszy europejskich na rzecz opieki nad zabytkami, • obecnie trwają prace rewitalizacyjne pałaców znajdujących się na terenie miasta i stanowiących dużą wartość dla dziedzictwa kulturowego regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> • duża ilość szkód górniczych i terenów zdegradowanych, • zły stan poważnej części historycznych budynków mieszkalnych będących własnością gminy, • zły stan techniczny obiektów zabytkowych spowodowany gospodarczą działalnością człowieka oraz braku bieżącej konserwacji, • modernizacja zabudowy na terenie gminy prowadzona jest bez poszanowania zabytkowej substancji mimo odpowiednich zapisów w Miejskim Planie Zagospodarowania Przestrzennego, • degradacja krajobrazu, • niewystarczające instrumenty prawne pozwalające na skuteczną realizację zadań ustawowych Generalnego Konserwatora Zabytków oraz wojewódzkich i samorządowych konserwatorów zabytków, • brak środków finansowych przeznaczonych na opiekę nad zabytkami w gminie, • nieuregulowane stany prawne części nieruchomości znajdujących się na terenie gminy, • kradzieże, wandalizmy, zawalenia obiektów zabytkowych, • niewystarczająca wiedza mieszkańców dotycząca opieki nad zabytkami, • brak właściwych jednostek w organach administracji miasta- miejski urbanista, miejski plastyk.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost wiedzy i świadomości władz lokalnych o wartości dziedzictwa kulturowego , • poprawa edukacji w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, • wzrost roli inicjatyw lokalnych i organizacji pozarządowych w ochronie zabytków, • digitalizacja i udostępnianie dóbr 	<ul style="list-style-type: none"> • przewaga konkurencyjna sąsiednich ośrodków miejskich, • brak środków na finansowanie prac z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, • niewystarczające wykorzystanie studiów wartości kulturowych jako podstawy do polityki konserwatorskiej gminy, • duża ilość opuszczonych i zaniedbanych

<p>kultury,</p> <ul style="list-style-type: none">• wzrost znaczenia zabytku jako czynnika stymulującego rozwój przemysłu turystycznego,• możliwość pozyskania środków zewnętrznych na rzecz ochrony zabytków,• zwiększenie świadomości mieszkańców poprzez wydawanie informatorów, folderów, publikacji oraz poprzez nowe technologie/ media,• wdrożenie mechanizmów monitorowania i utrzymania ładu przestrzennego,• tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze,• uporządkowanie zarządzania przestrzenią,• znalezienie funkcji dla nieużytkowych budynków zabytkowych,• ujęcie problematyki ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w dokumentach strategicznych gminy,• wzrost zainteresowania potencjalnych inwestorów wykorzystaniem obiektów zabytkowych na cele komercyjne,• spójność strategii rozwoju miasta ze strategicznymi dokumentami wojewódzkimi i krajowymi.	<p>w znacznym stopniu obiektów zabytkowych,</p> <ul style="list-style-type: none">• niejednorodność zachowania obiektów zabytkowych,• słabe zaangażowanie społeczne w opiekę nad zabytkami,• słabo rozwinięta edukacja dotycząca dziedzictwa kulturowego,• presja inwestycyjna na tereny o walorach kulturowych i przyrodniczo-kulturowych,• niewystarczająca promocja działań na rzecz ochrony, konserwacji i rewaloryzacji zabytków,• przepisy ustawy dotyczące ochrony zabytków postrzegane jako ograniczenia możliwości dysponowania swoją nieruchomością, a nie jako szansa zachowania wspólnego dziedzictwa,• wzrost biurokracji,• przepisy prawa budowlanego i lokalnego utrudniające zachowanie ładu architektoniczno-urbanistycznego,• wysoki poziom zanieczyszczenia środowiska.
--	--

7. Założenia programowe

Priorytety gminnego programu opieki nad zabytkami wynikają z diagnozy stanu dziedzictwa kulturowego i oceny opracować strategicznych dotyczących rozwoju społeczno- gospodarczego oraz ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz jednocześnie uwzględniają cele wymienione w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W programie przyjęto poziomy strategiczne takie jak: priorytety, kierunki działań i zadania. Priorytety określono na podstawie strategii rozwoju miasta oraz dokumentów dotyczących kierunków rozwoju i polityki społecznej, Kierunki działań wynikają z wykonanej analizy SWOT oraz stanowią kontynuację poprzedniego Gminnego programu opieki nad zabytkami Siemianowic Śląskich na lata 2015- 2018.

7.1. Priorytety programu opieki

- I. Świadome zarządzanie zabytkami miasta
- II. Poprawa świadomości społeczeństwa na temat wartości i roli obiektów zabytkowych w mieście
- III. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju gospodarczego gminy

7.2. Kierunki działań i zadania programu opieki

Tabela 7.1 Priorytet I- kierunki działań i zadania

Priorytet I: Świadome zarządzanie zabytkami miasta	
Kierunki działań	Zadania
Działania organizacyjne związane z zarządzaniem obiektami zabytkowymi, ich ochroną i opieką	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie gminnej ewidencji zabytków, • digitalizacja informacji o zabytkach, • udostępnianie informacji o zabytkach gminy na stronie internetowej gminy, • współpraca Miejskiego Konserwatora Zabytków z innymi wydziałami i podmiotami Urzędu Miasta, • monitoring realizacji Programu Opieki nad Zabytkami, • poszukiwanie zewnętrznych środków na finansowanie zadań dotyczących opieki nad zabytkami
Ustalenie zasobów zabytków miasta	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie mapy zabytków gminy jako atrakcyjnej graficznie formy ułatwiającej dotarcie do elementów dziedzictwa kulturowego, • weryfikacja obiektów zabytkowych chronionych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, • opracowanie kart adresowych zabytków, • weryfikacja ustaleń dotyczących stref ochrony konserwatorskiej
Wspieranie postawy obywatelskiej na rzecz opieki nad zabytkami	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz opieki nad zabytkami, • promocja społecznych projektów opieki nad zabytkami, • promowanie przykładów dobrych praktyk w dziedzinie opieki nad zabytkami

Tabela 7.2 Priorytet II- kierunki działań i zadania

Priorytet II: Poprawa świadomości społeczeństwa na temat wartości i roli obiektów zabytkowych w mieście	
Kierunki działań	Zadania
Rozwój edukacji na rzecz opieki nad zabytkami oraz edukacja regionalna	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie edukacji regionalnej na różnych szczeblach szkolnictwa, • edukacja w zakresie możliwości uzyskania dotacji na zadania związane z opieką nad zabytkami, • organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych, • wydawanie i wspieranie publikacji poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego miasta
Wspieranie i wzmacnianie działań na rzecz opieki nad zabytkami	<ul style="list-style-type: none"> • promocja i popularyzowanie wiedzy o historii i zabytkach Siemianowic Śląskich, • wspieranie wydarzeń poświęconych zabytkom i lokalnej tradycji kulturowej, • promocja inicjatyw kulturalnych, • popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach, dobrych praktyk projektowych przy zabytkach i zagospodarowaniu obszarów i terenów cennych kulturowo, • rekomendowanie do odznak i nagród osób wyróżniających się działaniem na rzecz opieki nad zabytkami

Tabela 7.3 Priorytet III- kierunki działań i zadania

Priorytet III: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju gospodarczego gminy	
Kierunki działań	Zadania
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy ich stanu zachowania	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie prac remontowo- konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy, • podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących w posiadaniu miasta, • prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych niebędących własnością miasta, • rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni
Podjęcie działań zwiększających atrakcyjność obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie miasta	<ul style="list-style-type: none"> • określenie zasad w zakresie umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych, • oznakowanie obiektów zabytkowych i kontrola ich stanu zachowania, • promocja zabytków i markowych produktów turystycznych utworzonych w oparciu o obiekty zabytkowe, • iluminacja najcenniejszych zabytków

8. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Realizacja Programu Opieki nad Zabytkami będzie odbywać się poprzez wskazane zadania gminy na rzecz osiągnięcia priorytetów w nich przyjętych. Zakłada się, że zadania będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

- instrumentów prawnych- wynikających z przepisów ustawowych takich jak miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów będących własnością gminy, wykonywanie decyzji administracyjnych wojewódzkiego konserwatora zabytków,
- instrumentów finansowych- finansowanie prac konserwatorskich, remontowych i robót budowlanych przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych,
- instrumentów koordynacji- poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich i powiatowych strategiach, planach rozwoju lokalnego, studiach, współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi, współpraca z organizacjami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami,
- instrumentów społecznych- poprzez działania edukacyjne, promocyjne, współdziałania z organizacjami społecznymi,
- instrumentów kontrolnych- aktualizacja gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

9. Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Prezydent Miasta ma obowiązek sporządzić sprawozdanie ze stanu realizacji *Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami* i przedstawić je Radzie Miasta co dwa lata. Wykonanie sprawozdania powinna poprzedzić ocena poziomu realizacji wykonania zadań wyznaczonych w programie oraz określenie efektywności ich wykonania. Celem oceny jest zebranie informacji o realizacji programu na każdym etapie wdrażania. Monitoring będzie realizowany poprzez wykorzystanie wskaźników realizacji zadań odnoszących się do przyjętych priorytetów i kierunków działań. Wskaźniki realizacji zestawiono w tabeli 9.1.

Tabela 9.1 Wskaźniki realizacji

Priorytet	Kierunek działań	Wskaźniki	Wartość / źródła 2019	Wartość / źródła 2020	Wartość / źródła 2021	Wartość / źródła 2022
Świadome zarządzanie zabytkami miasta	Działania organizacyjne związane z zarządzaniem obiektami zabytkowymi, ich ochroną i opieką	Liczba dotowanych obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru				
		Wielkość udzielonej dotacji [zł]				
		Liczba projektów związanych z opieką nad zabytkami, na które uzyskano dotację ze środków zewnętrznych				
	Ustalenie zasobów zabytków miasta	Liczba zweryfikowanych obiektów				
		Liczba opracowanych dokumentacji				
		Liczba kart adresowych obiektów zabytkowych				
		Liczba zabytków o zweryfikowanych ustaleniach w mpzp				
		Liczba rekomendowanych zabytków do objęcia ochroną przez wpis do rejestru				

	Wspieranie postawy obywatelskiej na rzecz opieki nad zabytkami	Liczba projektów w dziedzinie opieki nad zabytkami realizowanych przez organizacje pozarządowe wsparte przez miasto				
		Liczba społecznych projektów opieki nad zabytkami				
Poprawa świadomości społeczeństwa na temat wartości i roli obiektów zabytkowych w mieście	Rozwój edukacji na rzecz opieki nad zabytkami	Liczba uczniów objętych edukacją regionalną				
		Liczba zrealizowanych programów edukacji regionalnej				
		Liczba spotkań edukacyjnych				
	Wspieranie i wzmacnianie działań na rzecz opieki nad zabytkami	Nakład wydawnictw promujących i popularyzujących wiedzę o zabytkach Siemianowic Śląskich				
		Liczba uczestników wydarzeń poświęconych zabytkom i lokalnej tradycji kulturowej				
Liczba wydarzeń kulturalnych realizowanych przez organizacje pozarządowe						
Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju gospodarczego gminy	Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy ich stanu zachowania	Poziom [%] wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami				
		Wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach				

		Liczba obiektów poddana pracom remontowo-konserwatorskim				
	Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie miasta	Liczba oznakowanych obiektów				
		Liczba oświetlonych budynków				

10. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Realizacja zadań zawartych w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami może być finansowana ze środków publicznych lub prywatnych takich jak:

- środki własne Miasta Siemianowice Śląskie pochodzące z budżetu miasta,
- środki zewnętrzne- pochodzące z budżetu państwa, z budżetu Unii Europejskiej, z Funduszu Sztuki Sakralnej, z Urzędu Ochrony Zabytków Województwa Śląskiego, z Ministerstwa Kultury, środki pochodzące ze źródeł zagranicznych lub z międzynarodowych instytucji finansowych,
- środki posiadaczy zabytków- właściciele zabytków- osoby prywatne (z własnych środków) lub instytucje (parafie, spółdzielnie mieszkaniowe, firmy), środki innych uczestników procesu realizacji programu.

Źródłem finansowania środków publicznych jest budżet planowany co roku w ustawach budżetowych- składający się ze środków własnych i pochodzących z zagranicy. Środkami przeznaczonymi na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego dysponują ministrowie i wojewodowie. Dotacje z budżetu państwa mogą mieć charakter dotacji celowych, przedmiotowych lub podmiotowych.

Kultura powinna być finansowana głównie ze środków publicznych pochodzących z budżetu państwa i samorządów. Środki samorządowe stanowią minimum połowę środków publicznych. Przy finansowaniu kultury ze źródeł prywatnych można ubiegać się o różnego rodzaju ulgi i zwolnienia podatkowe mające zachęcić do wykonywania prac przy obiektach zabytkowych ich właścicieli. Źródłami prywatnego finansowania są głównie firmy prywatne, fundacje i organizacje non- profit. Przy finansowaniu można ubiegać się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej na podstawie art. 151 traktatu amsterdamskiego mówiącego o rozkwicie kultur państw członkowskich. Projekty są finansowane dzięki Unii Europejskiej za pomocą funduszy strukturalnych. Inwestycje w kulturę traktowane są jako inwestycje mające wpływ na rozwój społeczno- gospodarczy, konkurencyjność oraz jakość życia mieszkańców. Do roku 2020 można ubiegać się o finansowanie stref kultury ze środków Unii Europejskiej.

11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

W dokumencie „Strategia Rozwoju Siemianowic Śląskich do 2030 roku” przedstawiono ramową charakterystykę projektów na rzecz osiągnięcia celów rozwoju miasta. Są to projekty strategiczne składające się z zespołu czynności i zadań o istotnym znaczeniu dla całego zamierzenia. W Strategii wskazano grupę projektów, które zostały zdefiniowane w toku prac projektowych. Część z tych projektów dotyczy obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie Siemianowic Śląskich. W tabeli 11.1 przedstawiono charakterystykę tych projektów.

Tabela 11.1 Ramowa charakterystyka projektów. Źródło: „Strategia Rozwoju Siemianowic Śląskich do 2030 roku:

Projekt	Główne zadania składające się na projekt	Planowany okres realizacji	Lider projektu	Kluczowi partnerzy	Planowane potencjalne źródło finansowania projektu
Odnowa urbanistyczna centrum miasta i uatrakcyjnienie przestrzeni publicznej	- modernizacja i remonty elewacji zewnętrznych kamienic wzdłuż głównych ulic centrum miasta, - system udogodnień inwestycyjno- finansowych	2017- 2028	Urząd Miasta Siemianowice Śląskie	właściciele nieruchomości	Budżet Miasta, środki zewnętrzne
Rewitalizacja Kompleksu Pałacowo-Parkowego Donnersmarcków wraz z terenami przyległymi	- kompleksowe odnowienie obiektu jak i terenu ogrodu pałacowego oraz przywrócenie im dawnej świetności	2016- 2025	Inwestor prywatny	Urząd Miasta Siemianowice Śląskie	środki zewnętrzne, środki prywatne
Rewitalizacja Osiedla Robotniczego	- remont dróg osiedlowych i chodników, - modernizacja istniejących i budowa nowych miejsc parkingowych, - modernizacja boiska „Puma”	2018- 2023	Urząd Miasta Siemianowice Śląskie	Inwestor prywatny	Budżet Miasta
Modernizacja Pływalni Miejskiej	- przebudowa niecki, hali basenu oraz pomieszczeń przyległych, - montaż urządzeń do prowadzenia zajęć z terapii ruchowej, - modernizacja instalacji wentylacyjnej hali basenu oraz pomieszczeń przyległych, - modernizacja instalacji centralnego ogrzewania, - remont elewacji budynku	2017- 2022	Urząd Miasta Siemianowice Śląskie	Ministerstwo Sportu, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	Budżet Miasta, Partnerzy projektu
Przebudowa i modernizacja obiektów MOSIR Pszczelnik	- modernizacja basenu letniego wraz z zapleczem, - modernizacja stadionu (bieżni, trybun, oświetlenia), - budowa boiska do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią	2017- 2025	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji „Pszczelnik”		Budżet Miasta, Program Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Śląskiego
Rewitalizacja i zagospodarowanie	- zakończenie prac rozbiórkowych i oczyszczenie	2017- 2023	Inwestor prywatny		środki zewnętrzne,

terenu poprzemysłowej byłej Huty Jedność	terenu, - remediacja gruntów, - wydzielenie działek i ewentualna sprzedaż niektórych z nich na cele usługowo- gastronomiczne, - budowa marketu spożywczego, - budowa hali widowiskowo-sportowej na około 3 tys. osób, - budowa czterogwiazdkowego hotelu, - budowa biurowca, - ewentualna budowa małego osiedla mieszkaniowego				środki prywatne
---	---	--	--	--	-----------------

W latach 2019-2022 na terenie miasta planowane są również następujące inwestycje dotyczące obiektów zabytkowych- zamieszone w tabeli 11.2.

Tabela 11.2 Planowane inwestycje na lata 2019-2022:
inwestycje na lata 2019-2022:

Lp.	Nazwa obiektu	Adres	Zakres prac	Planowany okres realizacji	Lider projektu
1.	Zespół pałacowo-parkowy w Michałowicach	ul. Oświęcimska 1 i 7	Rewitalizacja obiektu i terenów przyległych, całkowita modernizacja wnętrza	2019-2020	Urząd Miasta Siemianowice Śląskie
2.	Pływalnia Miejska	ul. Śniadeckiego 11	Przebudowa obiektu- niecki i hali basenu, remont elewacji	2019	Urząd Miasta Siemianowice Śląskie
3.	Szkoła Podstawowa nr 5 im. Adama Mickiewicza	ul. Michałowicka 15	Termomodernizacja	2019-2022	Urząd Miasta Siemianowice Śląskie
4.	Kino „Tęcza”	ul. Śląska 22	Adaptacja obiektu na cele kulturowe	2019-2022	Urząd Miasta Siemianowice Śląskie
5.	Kamienica	ul. Śląska 29	Remont elewacji i wnętrza- przebudowa strychu i parteru, adaptacja budynków gospodarczych	2019-2022	Osoba prywatna
6.	Kamienica	ul. Śląska 31	Prace na elewacji frontowe	2020-2022	MPGKiM

7.	Kamienica	ul. Mickiewicza 1	Remont elewacji	2020-2022	MPGKiM
8.	Kamienica	ul. Krótka 2	Remont elewacji, izolacja fundamentów	2020-2022	MPGKiM
9.	Kamienica	ul. Kościelna 8	Remont elewacji, wymiana pokrycia dachowego na dachówki	2020-2022	MPGKiM
10.	Budynki mieszkalne	ul. Bytomska	Gazyfikacja budynków wraz ze zmianą sposobu ogrzewania	2019-2022	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”
11.	Budynki mieszkalne	ul. Michałkowicka 25-35	Remont/ wymiana pokrycia dachów	2019-2022	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”
12.	Willa	ul. Oświęcimska 2	Renowacja witraży na klatce schodowej, remont okien krosnowych	2019-2022	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”
13.	Kamienica	ul. Jana Pawła II 5a, 6, 7	Remont/ wymiana bram wjazdowych i drzwi drewnianych z zachowaniem dotychczasowych kształtów, wymiarów i ozdobnych detali	2019-2022	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”
14.	Budynki mieszkalne	ul. Katowicka 16 ul. Bytomska 5 i 5a	Wykonanie zadaszeń przed wejściami wraz z remontem drzwi	2019-2022	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”
15.	Kamienica	ul. Krakowska 1	Wyremontowanie schodów zewnętrznych wraz z tarasem	2019-2022	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”
16.	Kamienica	ul. Sobieskiego 27	Wymiana drzwi wejściowych (odtworzenie stanu pierwotnego)	2019-2022	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”
17.	Dawny spichlerz,	ul. Chopina 6	Przebudowa	2019-2022	Urząd Miasta

	obecnie Muzeum Miejskie		instalacji wewnętrznych, remont/ wymiana i uzupełnienie stolarki i ślusarki drzwiowej i okiennej oraz bramy, roboty konserwatorskie i naprawa elewacji, wymiana pokrycia dachowego, roboty termomodernizacyjne		Siemianowice Śląskie
18.	Park Pszczelnik		Wybudowanie ścieżki rowerowej przebiegającej przez Park Pszczelnik	2019-2020	Urząd Miasta Siemianowice Śląskie
19.	Budynek mieszkalny	ul. Krupanki 27	Naprawa pokrycia dachowego	2019-2020	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”
20.	Budynek mieszkalny	ul. Mysłowicka 26	Naprawa dachu na komórkach, uzupełnienie brakujących dachówek	2019-2020	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”
21.	Budynek mieszkalny	ul. Bohaterów Westerplatte 24a	Wymiana drzwi wejściowych	2019-2020	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”
22.	Kamienica	ul. Górnicza 4	Docieplenie ściany szczytowej	2019-2020	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”
23.	Budynek mieszkalny	ul. Składowa 1	Naprawa dachu	2019-2020	Spółdzielnia Mieszkaniowa „Michał”

Na terenie Siemianowic Śląskich znajdują się obiekty zagrożone- o złym stanie technicznym wymagające konserwacji i rewitalizacji. Są to obiekty zaproponowane przez Miejskiego Konserwatora Zabytków do przeprowadzanie prac konserwatorskich i budowlanych. Budynki te zamieszczono w tabeli 11.3.

Tabela 11.3 Wykaz obiektów zagrożonych wraz z zakresem wymaganych prac:

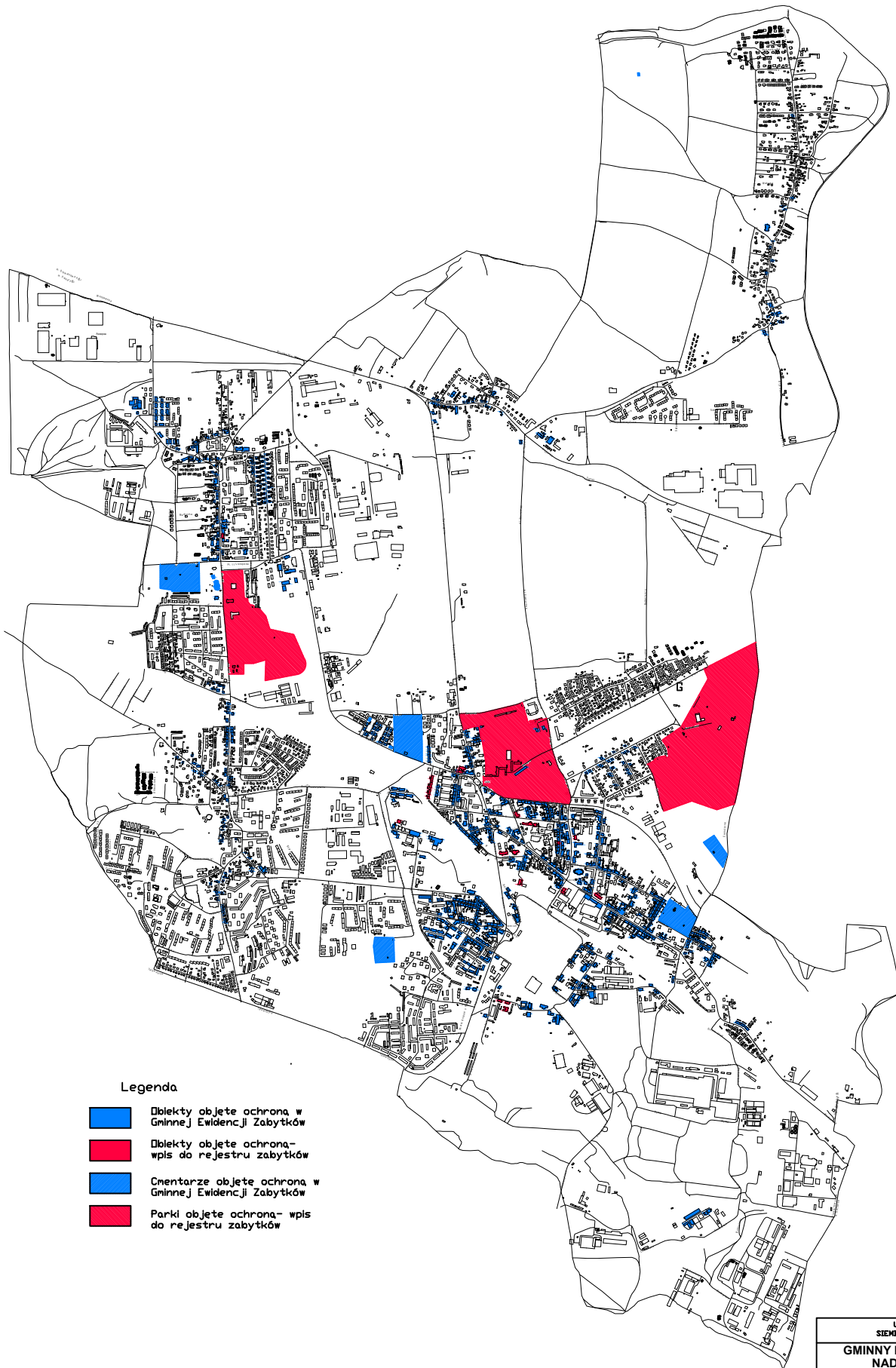
Lp.	Obiekt	Adres	Ocena stanu technicznego Uszkodzenia	Zakres prac do przeprowadzenia
1.	Budynek mieszkalny	ul. Chopina 7/8/9/10	Ubytki w tynku, zacieki na elewacji, uszkodzony dach, braki w stolarcie okiennej, zacieki na elewacji	Oczyszczenie elewacji, remont dachu, zagospodarowanie obiektu, remont elewacji- wymiana stolarki okiennej, otynkowanie budynku
2.	Kamienica	ul. Krótka 7	Zły stan techniczny balkonów, odpadające elementy zdobnicze na elewacji, ubytki w zdobieniach, braki w stolarcie okiennej	Oczyszczenie elewacji, uzupełnienie detali architektonicznych, naprawa stolarki okiennej
3.	Budynek mieszkalny	ul. Katowicka 22	Ubytki w detalach architektonicznych- nadproża, opaski nadokienne, gzymsy, ubytki w stolarcie okiennej	Oczyszczenie elewacji, uzupełnienie detali architektonicznych, naprawa stolarki okiennej
4.	Budynek przemysłowy dawnej Huty Szkła	ul. Fabryczna 5	Zły stan techniczny całego budynku- stolarka okienna, brama wjazdowa, elewacja	Obiekt wymaga kapitalnego remontu- poza pokryciem dachu
5.	Budynek mieszkalny	ul. Sobieskiego 34	Ubytki w stolarcie okiennej, graffiti, uszkodzenia cokołów, zawilgocenie ścian zewnętrznych	Zagospodarowanie obiektu, naprawa i uzupełnienie stolarki okiennej, oczyszczenie elewacji, osuszenie ścian zewnętrznych
6.	Budynek mieszkalny	ul. Sobieskiego 33	Budynek nieużytkowany, ubytki w stolarcie okiennej, graffiti, uszkodzenia cokołów, zawilgocenie ścian zewnętrznych	Zagospodarowanie obiektu, naprawa i uzupełnienie stolarki okiennej, oczyszczenie elewacji, osuszenie ścian zewnętrznych
7.	Dawny Browar	ul. Browarowa	Uszkodzona stolarka	Zagospodarowanie

			okienna, zawilgocenie ścian zewnętrznych	obiektu, naprawa otworów okiennych, usunięcie zawilgocenia
8.	Kamienica	ul. Śląska 59	Braki w stolarce okiennej, ubytki w tynku, graffiti	Odtworzenie stolarki okiennej, zagospodarowanie obiektu, oczyszczenie elewacji, otynkowanie ścian zewnętrznych
9.	Zabudowa gospodarcza	ul. Oświęcimska 7	Zły stan techniczny budynku- otwory, dach	Zabezpieczenie obiektu, naprawa dachu
10.	Budynki gospodarcze (chlewiki) przy kamienicach i familokach	Na terenie całego miasta	Zły stan techniczny- ściany, stolarka drzwiowa	Nowe zadaszenie, przemurowanie ścian, wprowadzenie stolarki drzwiowej
11.	Kamienica	ul. św. Barbary 30	Zacieki na elewacji, odpadający tynk, łuszczący się	Oczyszczenie elewacji, otynkowanie ścian zewnętrznych
12.	Budynek dawnej portierni	ul. Bytomska 41	Zawilgocenie budynku, uszkodzona stolarka okienna	Zagospodarowanie budynku, naprawa stolarki okiennej
13.	Fortyfikacje	Na terenie miasta wymienione w GEZ	Odpadające fragmenty konstrukcji, brak zabezpieczenia, zarośnięcie zielenią	Oznakowanie, wycięcie roślinności, zabezpieczenie
14.	Kamienica	ul. Damrota 6	Ubytki w tynku, graffiti	Oczyszczenie elewacji, otynkowanie ścian zewnętrznych
15.	Kamienica	ul. Pułaskiego 1	Ubytki w tynku, graffiti,	Oczyszczenie elewacji, otynkowanie ścian zewnętrznych
16.	Kamienica	ul. Powstańców 29/29a	Ubytki w tynku, zacieki na elewacji	Oczyszczenie elewacji, otynkowanie ścian zewnętrznych
17.	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja 3	Zamurowane okna, braki w stolarce okiennej, obiekt nie jest użytkowany	Zagospodarowanie obiektu, remont elewacji- stolarki okiennej i drzwiowej
18.	Budynek mieszkalny	ul. 1 Maja 7	Zły stan techniczny wewnątrz obiektu, obiekt nie jest użytkowany	Zagospodarowanie obiektu, remont kapitalny wewnątrz budynku

19.	Budynek mieszkalny	ul. Krupanka 47	Zły stan techniczny, braki w stolarnie okiennej i drzwiowej, budynek grozi zawaleniem	Zagospodarowanie obiektu, remont kapitalny obiektu, przywrócenie stanu pierwotnego
20.	Kamienica	ul. Śląska 25/25a	Uszkodzenia balkonów, brakujące gzymsy, ubytki w tynku	Naprawa płyt balkonowych, uzupełnienie brakujących gzymsów, otynkowanie ścian zewnętrznych
21.	Kamienica	ul. Śląska 29	Ubytki w tynku, braki w stolarnie okiennej i drzwiowej,	Zagospodarowanie obiektu, remont elewacji- stolarki okiennej i drzwiowej, otynkowanie ścian zewnętrznych
22.	Kamienica	ul. Śląska 67b	Brak tynku, ubytki w zdobieniach na elewacji	Otynkowanie ścian zewnętrznych, odtworzenie detali architektonicznych
23.	Kamienica	ul. Sobieskiego 3	Ubytki w stolarnie okiennej, graffiti, uszkodzenia cokołów, zawilgocenie ścian zewnętrznych	Zagospodarowanie obiektu, naprawa i uzupełnienie stolarki okiennej, oczyszczenie elewacji, osuszenie ścian zewnętrznych
24.	Kamienica	ul. Sobieskiego 4	Ubytki w stolarnie okiennej, graffiti, uszkodzenia cokołów, zawilgocenie ścian zewnętrznych	Zagospodarowanie obiektu, naprawa i uzupełnienie stolarki okiennej, oczyszczenie elewacji, osuszenie ścian zewnętrznych

12. Część graficzna programu opieki nad zabytkami

W załączniku nr 1 przedstawiono mapę Siemianowic Śląskich z zaznaczonymi obiektami zabytkowymi wpisanymi do rejestru zabytków oraz wpisanymi do gminnej ewidencji zabytków.

Legenda

- Dblekty objete ochrona w Gminnej Ewidencji Zabytków
- Dblekty objete ochrona- wpis do rejestru zabytków
- Cmentarze objete ochrona w Gminnej Ewidencji Zabytków
- Parki objete ochrona- wpis do rejestru zabytków

URZĄD MIASTA SIEMIANOWICE ŚLĄSKIE	
GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI	
MAPA Z ZAZNACZONYMI OBIEKTAMI ZNAJDUJĄCYMI SIE POD OPIEKĄ KONSERWATORSKĄ	
PROJEKTOWAŁA:	NR RYS. 1
mgr inż. Małgorzata PEŁDZIŃSKA	SKALA 1:5000
NADZOR:	RSK 005
mgr Piotr WYBRANIEC	